ВЫДАННЕ АСВЕТНІКАЎ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

Настаўніцкая газета

Выходзіць з 20 снежня 1945 года

№ 53(5235)
Аўторак, 15 мая 2001 года

Кошт у розніцу — 51 руб.

Пра што б хацелася сказаць на II з'ездзе настаўнікаў Рэспублікі Беларусь

Можа абыдземся без уступных экзаменаў?

Ірына Расціславаўна Байтаз, дырэктар сярэдняй школы № 6 Маладзечна, была першай, хто згадзіўся паразважаць, пра што б хацелася сказаць на II з'ездзе настаўнікаў краіны. Фактычна яна адкрыла ў нашай газеце новую рубрыку. ("Дзённыя зоркі", "НГ" № 23 ад 24 лютага). Аднак адзін "кавалачак" з той нашай доўгай размовы выпаў, застаўся на дыктафоне. І я прапаную вам яго сёння.

"Я вельмі часта думаю: чаму мы такія неміласэрныя да сваіх вучняў на ўступных экзаменах? Сарамліва маўчым пра тое, што ўся гэтая цераспалосіца фактычна ідзе ад вышэйшых навучальных устаноў. Яны — князькі ў сваёй вотчыне. Пра гэта пакуль маўчыць міністэрства. Пра гэта пакуль баімся гаварыць мы, дырэктары школ.

Чатыры гады таму мне давялося пабываць у Злучаных Штатах Амерыкі. У гэтай краіне якасць сярэдняй адукацыі значна ніжэйшая за нашу, але вось здароўя ў дзяцей і радасці ў жыцці ад наведвання школы значна болей. Я была ў чатырох штатах. У амерыканскіх чыноўнікаў тады цікавілася, як іх дзеці паступаюць у навучальныя ўстановы? У мяне складвалася ўражанне, што мяне не разумеюць. Справа ў тым, што у іх няма ўступных экзаменаў! У іх ёсць рэкамендацыя школы і конкурс атэстатаў. І чым больш прэстыжная навучальная ўстанова, тым больш прэстыжныя і дакументы аб заканчэнні, хоць бал атэстата можа быць і невысокі. Калі якасць ведаў высокая — выпускнік канкурэнтаздольны. Здаўшы выпускныя экзамены, вучань адпачывае. У яго ёсць атэстат, з якога ён зняў копію.

Дык чаму б і нам не даць такую магчымасць нашым выпускнікам — здымаць копіі з атэстатаў. Тады вучань будзе мець магчымасць паступаць адразу ў некалькі вышэйшых навучальных устаноў. Дарэчы, у мінулым годзе ў нашай краіне ў прэстыжныя навучальныя ўстановы такая сістэма ўступных экзаменаў дзе-нідзе пачала спрацоўваць. І яе неабходна адрэгуляваць, уступныя экзамены ў вышэйшыя навучальныя ўстановы уніфікаваць. Недзе, можа, іх увогуле адмяніць, напрыклад, у тых навучальных установах, дзе рыхтуюць кадры, якіх сёння недахоп (у школе ў тым ліку) — тых жа інжынерна-тэхнічных работнікаў, выкладчыкаў замежных моў і інш.

Я працую ў школе дваццаць пяць гадоў, але не ведаю, як сёння ва ўмовах спецшколы падрыхтаваць выпускніка да экзамену ў вышэйшую навучальную ўстанову. У мяне выпускны адзінаццаты клас, які распадаецца на дзве часткі. Я выконваю праграму спецшколы, стандартны заказ на выпускны экзамен. І ў мяне ёсць дадатковы факультатыў, на якім я рыхтую аднаго — у БДУ, другога — у лінгвістычны універсітэт, трэцяга — у эканамічны інстытут. Бо на розных факультэтах БДУ — розныя патрабаванні на экзаменах. Але гэта ў мяне, вопытнага спецыяліста, столькі індывідуальных праграм! А калі малады спецыяліст? Давайце глянем праўдзе ў вочы: рэпетытарства — прыгожае слова, якім мы прыкрываемся! А на самай справе гэта не што іншае, як завуаліраваны хабар. Бо часам нават мы, настаўнікі, раім бацькам наняць рэпетытара з той вышэйшай навучальнай установы, куды мае намер паступаць іх сын ці дачка. І фактычна бацькі плацяць грошы рэпетытару за тое, што ён раскрывае абітурыенту "тайну" ВНУ, тыя "лавушкі" ў тэстах, якія чакаюць выпускніка. Дык глянем жа праўдзе ў вочы".

Падрыхтавала Святлана БЕНЬ.

У Рэспубліканскім цэнтры радыяцыйнай медыцыны ў Аксакаўшчыне адкрылася аддзяленне дзіцячай анкагематалогіі.

НА ЗДЫМКУ: у холах аддзялення пацыентам утульна і камфортна.

Фота Віктара ТАЛОЧКІ, БЕЛТА.

Колькі дзён у годзе бывае шчаслівым выхавацель?

Вырашыла падзяліцца сваімі думкамі наконт таго, колькі дзён у годзе бывае шчаслівым выхавацель дзіцячага садка. Сярод маіх калег можна часта пачуць такія словы: "Чалавек тады шчаслівы, калі раніцай з задавальненнем спяшаецца на працу, а вечарам — дамоў". Ён спяшаецца, але з думкамі зусім не радаснымі.

...На працы зноў пастаўлена звыштэрміновая задача, якую трэба вырашаць за кошт уласнага кашалька: стварыць у групе прадметна-гульневае асяроддзе на ўзроўні сучасных патрабаванняў. Прыйдзецца тэрмінова арганізоўваць бацькоўскі сход, з імпэтам расказваць, які вучэбна-выхаваўчы працэс можна наладзіць у садку, калі бацькі купяць новыя цацкі, адрамантуюць мэблю, забяспечаць сваё дзіця (даецца цэлы спіс) патрэбным матэрыялам для навучання. І ў які раз натыкацца на сцяну маўчання. Так, для навучання яны купяць усё, што патрэбна, але, прабачце, дарагія цацкі, рамонт... Бацькі ведаюць, што праз год раскрыць кашалькі ім прапануе ўжо школа. А выхавацель, усё разумеючы, будзе шукаць нейкае выйсце сам.

Спяшаючыся дамоў, разважаем: што там засталося ў халадзільніку, ці варта з такой сумай у кашальку заходзіць у краму і як дома з нічога нешта прыгатаваць і накарміць сям'ю?

Я бачу больш-менш шчаслівыя вочы выхавацеляў толькі некалькі дзён у месяцы: тады, калі пойдзе чутка, што сёння будзе зарплата або аванс, і некалькі дзён пасля. А ўжо ў чаканні гэтага шчаслівага дня па некалькі разоў на дзень можна пачуць адно і тое ж ад калег: "У каго ж пазычыць тысячу-другую, каб "перабіцца" да зарплаты?..".

Цяпер у чарговы раз цешу сваіх калег, што падымецца мінімальная зарплата, тарыф першага разраду — і будзе лягчэй. Але няма ўжо ў людзей таго радаснага прадчування павышэння зарплаты, бо цэны літаральна на ўсе тавары і паслугі не дадуць адчуць гэтага.

Вельмі цяжка стала працаваць у тым сэнсе, што ўсё, што б мы ні пачыналі, якія праграмы і тэхналогіі ні спяшаліся б ператварыць у жыццё, натыкаецца на адну і тую ж праблему — матэрыяльна-тэхнічнае забеспячэнне.

Згадзіцеся, як прыемна глянуць на афармленую ў адным стылі дакументацыю, калі і назва, і тэкст таго ці іншага матэрыялу набраны на камп'ютэры, на зграбныя, а не саматужна зробленыя з кардону і паперы гульневыя цэнтры ў групе, на яркія, прыгожыя, эмацыянальна афарбаваныя лялькі лялечнага тэатра, на прыгожыя касцюмы дзяцей на навагоднім балі. Толькі гэта ўсё мары, якія часткова стараюцца ажыццявіць педагогі асабістымі намаганнямі, працавітымі рукамі і творчымі пошукамі.

Больш шчаслівымі сталі выхавацелі-метадысты, бо ім "прапанавалі" высокую пасаду — намесніка загадчыка дзіцячай установы па асноўнай дзейнасці. Маючы такую пасаду, самаадукацыяй можна не займацца — на метадычную літаратуру грошы не прызначаны. Цяпер удасканальваць выхаваўча-навучальны працэс можа кожны педагог без катэгорыі, таму што і за катэгорыю намеснікам грошы не патрэбны.

Напрыканцы хочацца падзякаваць нашым уладам за тое, што знайшлі магчымасць увесці ў штатны расклад садка педагога-псіхолага. З яго дапамогай мы кожны дзень угаворваем сябе, якія мы ўсе прыгожыя і таленавітыя, якія мы руплівыя і добрыя, якія мы ўсе шчаслівыя, бо працуем з малымі дзеткамі, ствараем ім псіхафізічны і эмацыянальны камфорт — робім іх шчаслівымі.

Вера ў нашых людзей яшчэ не згасла. Спадзяёмся, што некалі будзем сацыяльна абаронены, з радасцю будзем спяшацца на працу, а з працы — дадому.

Марыя ПАШКОВА,
намеснік загадчыка дзіцячага садка № 65 Гродна.

Лета–2001

Перад пачаткам аздараўленчай кампаніі

Неўзабаве празвініць апошні званок гэтага навучальнага года, радасцю засвеціцца твары дзяцей — наперадзе лета, пара такіх доўгачаканых і доўгатэрміновых летніх канікулаў. А перад кожным з бацькоў паўстане злабадзённае пытанне — як найлепшым чынам арганізаваць адпачынак свайго дзіцяці, каб і здароўе ўмацаваць як след ды і для развіцця дзіцячага розуму і душы знайшоўся час і асяродак.

Як будзе праводзіцца ў гэтым годзе летняя аздараўленчая кампанія, якія сродкі для фінансавання дзіцячага адпачынку выдзелены дзяржавай і ў адпаведнасці з імі як зарыентаваць бацькоў на набыццё пуцёвак у летнікі, на турысцкія базы, у санаторыі і дамы адпачынку, што новага паявіцца ў арганізацыі такой адказнай і няпростай справы? На ўсе гэтыя і шматлікія іншыя пытанні давалі адказы работнікі Рэспубліканскага цэнтра па аздараўленні і санаторна-курортным лячэнні дзяцей і насельніцтва, прадстаўнікі Міністэрства адукацыі ўдзельнікам рэспубліканскага семінара арганізатараў летняга адпачынку дзяцей.

Адметнасць сёлетняй аздараўленчай кампаніі — у строгай і больш прадуманай праграме дзеянняў, у беражлівых адносінах да выдзеленых дзяржавай сродкаў і кантролі за іх выкарыстаннем. Рэспубліканскі цэнтр па аздараўленні сумесна з Міністэрствам адукацыі, улічыўшы прапановы кожнага рэгіёна нашай краіны, распрацаваў доўгатэрміновую праграму па ўмацаванні і развіцці матэрыяльна-тэхнічнай базы аздараўленчых дзіцячых летнікаў. Яе рэалізацыя будзе ажыццяўляцца на працягу 2001-2005 гадоў. На 60-70 працэнтаў праграма фінансуецца пераважна са сродкаў рэспубліканскага бюджэту. Ужо ўступіла ў дзеянне Пастанова Савета Міністраў нашай краіны "Аб арганізацыі летняй аздараўленчай кампаніі ў 2001 годзе".

45 працэнтаў сродкаў з фонду сацыяльнага страхавання накіроўваецца на летні адпачынак дзяцей. Сярэдні кошт дзіцячай пуцёўкі складае 120-130 тысяч рублёў. Вызначана датацыя дзяржавы на пакрыццё затрат бацькоў на пуцёўку: у летнік з дзённым знаходжаннем дзіцяці — 30 тысяч рублёў, у летнік з кругласутачным знаходжаннем — 70 тысяч рублёў.

Пастановай Савета Міністраў дазволена дадатковая даплата ў памеры 35 тысяч рублёў за кожную пуцёўку арганізацыямі і ўстановамі, дзе працуюць бацькі. У гэтай пастанове тлумачыцца, з якіх крыніц тая ці іншая арганізацыя можа зрабіць такую даплату.

На падрыхтоўку аздараўленчай базы летнікаў выдзелена 780 мільёнаў рублёў. Гэта вельмі малыя сродкі, і таму распарадзіцца імі трэба ашчадна.

Прывабнай асаблівасцю летняй аздараўленчай кампаніі гэтага года павінна стаць педагагічна выверaная, прадуманая, мэтанакіраваная арганізацыя жыццядзейнасці кожнага дзіцячага летніка. Поспех у гэтай справе будзе забяспечаны пры ўмове строгага прафесійнага падбору на працу з дзецьмі педагогаў-арганізатараў, кіраўнікоў летнікаў, выхавальнікаў, усяго абслуговага персаналу. Зрабіць жыццё дзяцей цікавым, змястоўным, адначасова развіваючы іх інтэлект і ўмацоўваючы здароўе, здольны таленавітыя, творчыя педагогі-энтузіясты, узброеныя сучаснымі методыкамі арганізацыі выхавання дзяцей ва ўмовах летніка.

Высокапрафесійныя метадысты, вопытныя арганізатары адпачынку дзяцей, выкладчыкі Акадэміі паслядыпломнай адукацыі, БДУ арганізавалі для ўдзельнікаў семінара майстар-класы, паказалі, як спраектаваць і спраграмаваць змест выхаваўчай работы з дзецьмі, стварыць алгарытм лагернай змены, змадэляваць адметную выхаваўчую сістэму, наладзіць эфектыўнае ўзаемадзеянне дарослых і дзяцей ва ўмовах летніка.

Метадычна-інфармацыйны аддзел Нацыянальнага цэнтра творчасці дзяцей і моладзі прапанаваў удзельнікам рэспубліканскага семінара цікавую літаратуру па арганізацыі летняга адпачынку дзяцей, для кожнага рэгіёна краіны падрыхтаваў падборку спецыяльных метадычных дапаможнікаў.

Ірына КУЛІКОЎСКІХ.

Інтэрв'ю на актуальную тэму

Тут рыхтуюць абітурыентаў

Наша гутарка — з дэканам факультэта даінстытуцкай падрыхтоўкі Беларускай дзяржаўнай політэхнічнай акадэміі прафесарам Генадзем Цітавічам Шырокім. Мы папрасілі яго адказаць на некаторыя пытанні.

— Скажыце, калі ласка, якія задачы стаяць перад вашым факультэтам?

— Мы займаемся падрыхтоўкай абітурыентаў да паступлення ў вышэйшыя навучальныя ўстановы і непасрэдна ў нашу. Іншымі словамі, павышаем агульнаадукацыйны ўзровень. Сёння ні для каго не сакрэт, што ёсць пэўны разрыў паміж узроўнем ведаў выпускнікоў сярэдніх школ і ўзроўнем патрабаванняў пры паступленні ў ВНУ. Прычыны тут розныя. Таму мы пастаянна працуем са школамі. Шукаем адораных і таленавітых маладых людзей.

Сёння ў складзе факультэта даінстытуцкай падрыхтоўкі ліцэй, ліцэйскія класы ў школах, гімназіях у розных рэгіёнах рэспублікі, політэхнічная гімназія, падрыхтоўчыя аддзяленні і курсы, кансультацыйныя пункты. І ўсе гэтыя структурныя падраздзяленні факультэта маюць вочную, завочную, вячэрнюю і змешаную формы навучання.

— А не маглі б вы патлумачыць, чым яны адрозніваюцца паміж сабой і хто ў іх можа вучыцца?

— У ліцэй нашай ВНУ, напрыклад, паступаюць на конкурснай аснове найбольш здольныя вучні, якія скончылі 9 класаў і паспяхова вытрымалі ўступныя экзамены. Ліцэй мае два профільныя накірункі — інжынерны і архітэктурны. У перыяд з 20 па 30 чэрвеня вучні, якія паступаюць на інжынерны профіль, выконваюць пісьмовыя работы па рускай або беларускай мове, фізіцы і матэматыцы, а на архітэктурны — па рускай або беларускай мове, чарчэнні і малюнку.

Выкладанне вучэбных дысцыплін у ліцэі ажыццяўляецца выкладчыкамі акадэміі (вопытнымі прафесарамі, дацэнтамі), што забяспечвае высокі ўзровень падрыхтоўкі вучняў. Як правіла, усе выпускнікі ліцэя паступаюць на першы курс акадэміі і толькі нязначная частка іх — у іншыя ВНУ рэспублікі. Навучанне бясплатнае.

Ліцэйскія класы працуюць на базе сярэдніх школ або гімназій у 17 раёнах рэспублікі і 10 школах і гімназіях Мінска. Для арганізацыі ліцэйскага класа ў той або іншай школе неабходна дастатковая колькасць вучняў (каля 25), якія скончылі 9 класаў і могуць паспяхова займацца па спецыяльным вучэбным плане.

Адметнай асаблівасцю навучання ў ліцэйскіх класах з'яўляецца правядзенне выкладчыкамі акадэміі адзін раз у чвэрць кантрольных работ па профільных дысцыплінах, чытанне аглядных лекцый па асобных тэмах і правядзенне кансультацый для вучняў, аказанне дапамогі настаўнікам па методыцы выкладання і забеспячэнне вучэбна-метадычнай літаратурай. Навучанне ажыццяўляюць выкладчыкі акадэміі, якія звычайна выязджаюць для работы ў школы або ў нядзельныя дні прывозяць школьнікаў у акадэмію. Вучоба праводзіцца на бясплатнай аснове. Аплачваюцца толькі дадатковыя адукацыйныя паслугі (праверка кантрольных работ, чытанне аглядных лекцый і правядзенне кансультацый, пераводных і ўступных экзаменаў). Ёсць ліцэйскія класы з завочнай формай навучання. У іх залічваюцца вучні, якія скончылі, як правіла, сем класаў школы, па выніках субяседавання па профільных прадметах.

Пасля кожнага года навучання праводзяцца пераводныя экзамены. Вучні завочных ліцэйскіх класаў выконваюць кантрольныя работы, якія правяраюцца выкладчыкамі нашай акадэміі. Штомесячна на базе факультэта даінстытуцкай падрыхтоўкі праводзяцца лекцыі і кансультацыі па вывучаемых прадметах.

Усяго ў ліцэйскіх класах на завочнай форме навучання цяпер займаецца больш як 300 вучняў. Усё шырэй у ліцэйскія класы прыцягваюцца дзеці з сельскіх школ (аддзелы адукацыі адкрываюць інтэрнаты або арганізуюць падвоз вучняў, напрыклад, з Валожына, Ляхавіч, Ганцавіч, Клецка). Мы праводзім адпаведную работу па павелічэнні колькасці школьнікаў гэтай катэгорыі. Цяпер мы заключаем дагавор з Пухавіцкім аддзелам адукацыі.

Пасля адпаведнай падрыхтоўкі ў ліцэйскіх класах больш як 90 працэнтаў вучняў становяцца студэнтамі БДПА і іншых ВНУ краіны.

На падрыхтоўчыя курсы прымаюцца непасрэдна вучні 11 класаў або тыя, хто скончыў сярэднія навучальныя ўстановы.

Вучоба на вячэрняй і завочнай формах навучання працягваецца ад трох да васьмі месяцаў. У ліпені кожнага года праводзяцца 14-дзённыя стацыянарныя заняткі, а на вячэрніх курсах — тры разы на тыдзень.

Хацелася б звярнуць увагу, што слухачы завочных курсаў выконваюць кантрольныя работы, наведваюць аглядныя лекцыі і атрымліваюць кансультацыі (два разы на месяц), забяспечваюцца неабходнай метадычнай літаратурай.

На падрыхтоўчае аддзяленне прымаюцца асобы, якія маюць сярэднюю адукацыю. Адбор і залічэнне ў склад слухачоў праводзяцца па выніках гутарак з кожным паступаючым. Падрыхтоўка іх вядзецца на дзённай і завочнай формах навучання. У тым ліку на дзённай — 8 месяцаў, завочнай — 9.

Вучэбны план прадугледжвае вывучэнне дысцыплін, па якіх праводзяцца ўступныя экзамены ў акадэмію, а таксама дадаткова вывучаецца чарчэнне.

Заняткі на падрыхтоўчым аддзяленні па ўсіх прадметах вядуць выкладчыкі адпаведных кафедр акадэміі. З гэтага года будуць арганізаваны курсы па падрыхтоўцы да тэсціравання.

— Раскажыце, калі ласка, аб формах аплаты навучання на вашым факультэце.

— Яны розныя. У ліцэі БДПА, напрыклад, навучанне бясплатнае. У ліцэйскіх класах яно таксама пераважна бясплатнае. Аплачваюцца толькі дадатковыя адукацыйныя паслугі, што складае каля васьмі мінімальных заработных плат у год. Аплату могуць рабіць як аддзелы адукацыі, спонсары, так і бацькі вучняў. Але на падрыхтоўчых аддзяленнях і курсах навучанне платнае. Пры гэтым кошт яго на першым курсе складае каля 80 мінімальных зарплат. Вызваляюцца ад аплаты за навучанне слухачы, якія пражываюць на тэрыторыях, што пацярпелі ад катастрофы на ЧАЭС.

На падрыхтоўчых курсах кошт навучання залежыць ад яго працягласці і напаўняльнасці груп і складае ад 52 тысяч рублёў і больш.

— Ці існуюць ільготы для выпускнікоў вашага факультэта пры паступленні ў акадэмію?

— Так, існуюць. Па-першае, веды, атрыманыя за час навучання, дазваляюць практычна ўсім слухачам атрымаць станоўчыя адзнакі на ўступных экзаменах. Па-другое, у выпадку роўнай колькасці балаў, набраных пры паступленні ў ВНУ, сярод іншых паказчыкаў перавага аддаецца ў тым ліку і слухачам факультэта даінстытуцкай падрыхтоўкі. Па-трэцяе, выпускнікі сельскіх школ і школ, якія знаходзяцца на тэрыторыях, што пацярпелі ад катастрофы на Чарнобыльскай АЭС, маюць права ўдзельнічаць у конкурсе па выніках сумешчаных іспытаў, гэта значыць ва ўступных экзаменах яны могуць не ўдзельнічаць. І практыка паказвае, што выпускнікі ліцэя, ліцэйскіх класаў і падрыхтоўчага аддзялення амаль усе паспяхова здаюць экзамены і паступаюць у акадэмію. У выпускнікоў падрыхтоўчых курсаў гэты паказчык некалькі ніжэй і складае 60-70 працэнтаў ад усёй іх колькасці. Астатнія 30-40 працэнтаў з іх паступаюць у іншыя ВНУ рэспублікі.

— А якая геаграфія вашых слухачоў?

— Практычна мы ахопліваем усе рэгіёны нашай краіны. На факультэце ўвогуле займаецца каля 4 тысяч слухачоў. Акрамя таго, на падрыхтоўчым аддзяленні штогод навучаецца каля 100 замежных навучэнцаў з Кітая, Лівана і іншых краін.

— Што неабходна ажыццявіць, напрыклад, дырэктару школы або аддзелу адукацыі таго або іншага раёна, каб арганізаваць ліцэйскі клас?

— Для гэтага прадстаўніку аддзела адукацыі або дырэктару школы трэба звярнуцца да нас з просьбай аб заключэнні дагавора. Пры гэтым абавязковай умовай для яго заключэння павінна быць дастатковая колькасць вучняў (як мінімум адзін клас) у школе, раёне, якія здольны выканаць вучэбны план і праграмы. І, вядома, патрэбна згода бацькоў і вучняў.

— Калі да Вас можна звяртацца па гэтых пытаннях?

— На працягу года. Але лепш за ўсё — да пачатку навучальнага года.

Гутарыў Пётр ШУБЯНОК.

Абітурыенту-2001

Дарагія сябры! Неўзабаве празвініць апошні званок, вы закончыце сваё навучанне ў школе. Ведаю па сабе, што вы не раз будзеце ўзгадваць гэтыя хвалюючыя моманты, настальгічна вяртацца да шчаслівых школьных імгненняў.

Цяпер жа павінны прадэманстраваць свае ўменні і навыкі, набытыя за гады школьнага жыцця, на выпускных экзаменах, а затым паспрабаваць свае сілы, інтэлектуальную моц у нялёгкай абітурыенцкай барацьбе. ВНУ, тэхнікумы і вучылішчы, каледжы і ліцэі шырока адчыняць дзверы перад вамі — пачынальнікамі новага тысячагоддзя і спадчыннікамі XX стагоддзя. Ад вас патрабуецца толькі адно — апраўдаць адзнакі і спадзяванні сваёй роднай школы.

Гэты спецыяльны выпуск "Настаўніцкай газеты" прысвечаны вам. Мае калегі пазнаёмяць вас з тымі правамі, якія вы маеце, і раскажуць пра магчымасці, якія вы можаце выкарыстаць. Уважліва чытайце, і вы знойдзеце неабходную для абітурыента-2001 інфармацыю.

Жадаю вам удалага выбару прафесійнага шляху, спагадлівых экзаменатараў і лёгкіх білетаў на ўступных іспытах.

Васіль СТРАЖАЎ,
міністр адукацыі
Рэспублікі Беларусь.

Сярэднія спецыяльныя навучальныя ўстановы запрашаюць

150 сярэдніх спецыяльных навучальных устаноў рэспублікі — тэхнікумы, вучылішчы, каледжы, вышэйшыя каледжы — рыхтуюцца да прыёму навучэнцаў.

Сёлета плануецца залічыць на навучанне па дзённай, вячэрняй, завочнай формах у ССНУ Беларусі каля 50 тысяч чалавек, якія будуць навучацца па 160 спецыяльнасцях і 400 спецыялізацыях і атрымаюць прафесіі настаўнікаў, таваразнаўцаў, эканамістаў, бухгалтараў, музыкантаў, мастакоў. Няма ніводнай галіны гаспадаркі Беларусі, дзе не было б выпускнікоў сярэдняй спецыяльнай школы. Іх можна сустрэць у розных галінах матэрыяльнай вытворчасці, аховы здароўя, адукацыі, эканомікі, гандлю і інш. Іх асноўныя функцыі — гэта падрыхтоўка і апрацоўка тэхнічнай, тэхналагічнай і іншай дакументацыі для забеспячэння інжынерна-тэхнічных і кіраўніцкіх рашэнняў, кіраўніцтва дзейнасцю розных структур на вытворчасці і ў іншых сферах гаспадаркі, забеспячэнне функцыянавання найбольш складаных тэхнічных, тэхналагічных сістэм і кіраўніцтва імі, аказанне ўрачэбна-прафілактычнай дапамогі, выраб лекавых прэпаратаў і г.д.

За апошнія гады значна пашыраны магчымасці грамадзян для атрымання спецыяльнасцяў гуманітарнага, эканамічнага профіляў, для прадпрымальніцкай дзейнасці, такіх, як банкаўская справа, маркетынг, менеджмент, камерцыйная дзейнасць, ахова навакольнага асяроддзя, сацыяльная работа, дызайн і г.д. Колькасць спецыяльнасцей, па якіх вядзецца падрыхтоўка спецыялістаў, і кантрольныя лічбы прыёму штогод абнаўляюцца і пераглядаюцца з улікам становішча на рынку працы, жаданняў заказчыкаў кадраў і магчымасцей навучальных устаноў.

У гэтым годзе распрацаваны і зацверджаны новыя правілы прыёму, у адпаведнасці з якімі ў сярэднія спецыяльныя навучальныя ўстановы Рэспублікі Беларусь на конкурснай аснове прымаюцца асобы, якія пастаянна пражываюць у рэспубліцы, а таксама грамадзяне Беларусі, якія пражываюць за яе межамі, грамадзяне Расійскай Федэрацыі. Звыш кантрольных лічбаў прыёму па ўсіх формах навучання на аснове дагавораў за аплату ў ССНУ на конкурснай аснове могуць залічвацца грамадзяне, якія станоўча здалі ўступныя экзамены.

Без уступных экзаменаў (акрамя экзаменаў па спецыяльнасці) у ССНУ залічваюцца асобы, якія закончылі базавую школу з адзнакай альбо сярэднюю школу з залатым ці сярэбраным медалём, прафесійна-тэхнічнае вучылішча на базе дзевяцігадовай школы з дыпломам з адзнакай. Але пры наяўнасці конкурсу прыёмныя камісіі праводзяць з імі адзін уступны экзамен. Пераможцы міжнародных, рэспубліканскіх конкурсаў прафесійнага майстэрства навучэнцаў ПТНУ па абранай у тэхнікуме роднаснай спецыяльнасці залічваюцца таксама без уступных экзаменаў.

Вызваляюцца ад уступнага экзамену па адпаведным прадмеце з выстаўленнем адзнакі "5" (выдатна) пераможцы міжнародных, рэспубліканскіх, абласных (Мінскага гарадскога) тураў прадметных алімпіяд навучэнцаў школ і ПТВ.

Па-за конкурсам пры атрыманні станоўчых адзнак на ўступных экзаменах залічваюцца дзеці-сіроты і дзеці, якія засталіся без апекі бацькоў; інваліды I і II груп і інваліды з дзяцінства і некаторыя іншыя катэгорыі грамадзян.

Пераважным правам пры залічэнні (калі набрана аднолькавая агульная колькасць балаў) карыстаюцца інваліды III групы, асобы ў адпаведнасці з Законам "Аб сацыяльнай абароне грамадзян, пацярпелых ад катастрофы на Чарнобыльскай АЭС" і асобы з большым стажам практычнай работы па профілі абранай спецыяльнасці, калі яны паступаюць на навучанне без адрыву ад вытворчасці, а таксама грамадзяне, якія маюць больш высокі сярэдні бал у дакуменце аб адукацыі.

Абітурыенты здаюць два ўступныя экзамены, адзін з якіх — па выбары абітурыента — па беларускай мове і літаратуры ці па рускай мове і літаратуры (пісьмова). Другі экзамен і форму яго правядзення вызначаюць навучальныя ўстановы. Акрамя таго, тыя, хто паступае на асобныя спецыяльнасці культуры і мастацтва, адукацыі, архітэктуры і будаўніцтва, аховы здароўя і іншыя, трымаюць дадатковы ўступны экзамен па спецыяльнасці. Экзамен праводзіцца ў першую чаргу.

Пры паступленні на спецыяльнасці, па якіх конкурс ў мінулым, 2000 годзе, складаў 5 чалавек на месца і больш, другі экзамен праводзіцца ў пісьмовай форме. Тыя, хто паступае на філалагічныя спецыяльнасці, павінны здаваць экзамен у адпаведнасці з абранай спецыяльнасцю.

У ССНУ, у якіх конкурс у мінулым годзе складаў 3 чалавекі на адно месца і больш, першы ўступны экзамен — па беларускай мове і літаратуры ці па рускай мове і літаратуры (пісьмова) — у гэтым годзе будзе праводзіцца ў фіксаваныя дні, і нумары канвертаў з тэкстамі дыктовак будуць аб'яўляцца па тэлебачанні.

Уступныя экзамены, як і ў мінулым годзе, будуць праводзіцца з ацэнкай ведаў па шасцібальнай сістэме (2; 3; 3,5; 4; 4,5; 5). Таксама будуць залічвацца вынікі цэнтралізаванага тэсціравання ў адпаведнасці з прадстаўленым дзяржаўным сертыфікатам у якасці ўступных экзаменаў.

Залічэнне на ўсе спецыяльнасці, акрамя спецыяльнасцей, па якіх ажыццяўляецца мэтавая падрыхтоўка, праводзіцца па асобных конкурсах сярод выпускнікоў гарадскіх школ і сярод выпускнікоў сельскіх школ і ПТНУ сельскагаспадарчага профілю (якія пастаянна пражываюць не менш двух гадоў у сельскіх населеных пунктах) прапарцыянальна пададзеным заявам у адпаведнасці з колькасцю балаў, набраных абітурыентамі на конкурсных уступных іспытах. У тых выпадках, калі конкурсны бал сярод выпускнікоў сельскіх школ аднолькавы або перавышае конкурсны бал сярод выпускнікоў гарадскіх школ, залічэнне праводзіцца па агульным конкурсе.

На навучанне без адрыву ад вытворчасці залічэнне праводзіцца па конкурсе. У першую чаргу залічваюцца абітурыенты, якія маюць прафесійна-тэхнічную адукацыю з атрыманнем сярэдняй адукацыі або стаж практычнай работы не менш за 6 месяцаў і паступаюць на адпаведныя ці роднасныя спецыяльнасці. Колькасць іншых асоб, якія залічаны па дадзенай спецыяльнасці, не павінна перавышаць 20 працэнтаў ад кантрольных лічбаў прыёму.

Залічэнне абітурыентаў на ўмовах мэтавай падрыхтоўкі спецыялістаў ажыццяўляецца па асобным конкурсе.

На месцы, што засталіся пасля залічэння ўсіх асоб, якія вытрымалі ўступныя экзамены ў дадзеную ССНУ, прыёмным камісіям дазваляецца прымаць асоб, што здавалі такія ж уступныя экзамены, як у дадзеную ССНУ, але не прайшлі па конкурсе ў іншыя сярэднія спецыяльныя і вышэйшыя навучальныя ўстановы, на падставе даведак устаноўленага ўзору.

Для дапамогі паступаючым у тэхнікумах і вучылішчах ствараюцца падрыхтоўчыя курсы для здачы ўступных экзаменаў з рознымі формамі і тэрмінамі навучання. На час паступлення абітурыентам прадастаўляюцца бібліятэкі, чытальныя залы, інтэрнат, сталовая і буфеты, медыцынскія пункты.

Для ўдасканалення падрыхтоўкі спецыялістаў, скарачэння фінансавых затрат на іх падрыхтоўку і развіцця нацыянальнай сістэмы бесперапыннай адукацыі ў Беларусі ствараюцца навучальныя аб'яднанні тыпу "Вышэйшая навучальная ўстанова — сярэдняя спецыяльная навучальная ўстанова" альбо "Сярэдняя спецыяльная навучальная ўстанова — прафесійна-тэхнічная навучальная ўстанова". Стварэнне аб'яднанняў дазваляе ажыццявіць адбор найбольш таленавітых навучэнцаў і падрыхтаваць з іх высокакваліфікаваных спецыялістаў, рацыянальна выкарыстоўваць навучальна-лабараторную базу і педагагічныя кадры. Такая схема падрыхтоўкі спецыялістаў дазваляе выпускнікам ССНУ атрымаць вышэйшую, а выпускнікам ПТВ — сярэднюю спецыяльную адукацыю ў скарочаныя тэрміны.

Значна пашыраны магчымасці навучэнцаў ССНУ па атрыманні дадатковых ведаў. Так, прадугледжаны пералік факультатыўна вывучаемых дысцыплін дазваляе атрымаць больш глыбокія веды па эканамічных, экалагічных, сацыяльных і іншых прадметах.

У сярэдніх спецыяльных навучальных установах ствараюцца спрыяльныя ўмовы для паспяховай вучобы і адпачынку. Пры большасці ССНУ ёсць інтэрнаты, прадпрыемствы грамадскага харчавання, медыцынскія пункты, спартыўныя збудаванні і г.д. У гуртках мастацкай самадзейнасці навучэнцы развіваюць свае эстэтычныя здольнасці і схільнасці. Пры дапамозе разнастайных сродкаў выхаваўчай работы вывучаецца і адраджаецца нацыянальная культура.

У навучальных майстэрнях ССНУ ствараюцца ўмовы для вырабу тавараў народнага спажывання, аказання паслуг насельніцтву. за сваю работу навучэнцы атрымліваюць адпаведную плату, што дазваляе папоўніць іх бюджэт.

Падрыхтоўка спецыялістаў па дзённай форме навучання на базе поўнай і няпоўнай сярэдняй школы працягваецца ад двух да чатырох год. Вячэрняе і завочнае навучанне ў ССНУ ажыццяўляецца толькі на базе сярэдняй адукацыі.

Добрым дапаможнікам для зацікаўленых будзе "Даведнік для паступаючых у сярэднія спецыяльныя навучальныя ўстановы Рэспублікі Беларусь у 2001 годзе", выдадзены выдавецтвам "Вышэйшая школа", у якім змешчаны правілы прыёму ў дзяржаўныя ССНУ Рэспублікі Беларусь, праграмы ўступных экзаменаў, адрасы ССНУ і спецыяльнасці, па якіх яны ажыццяўляюць прыём.

Сардэчна запрашаем усіх да нас на вучобу!

Леанід КІРЫЛЮК,
начальнік аддзела сярэдняй спецыяльнай адукацыі Міністэрства адукацыі.

Правілы прыёму ў дзяржаўныя вышэйшыя навучальныя ўстановы Рэспублікі Беларусь на 2001 год

1. У дзяржаўныя вышэйшыя навучальныя ўстановы Рэспублікі Беларусь (далей — ВНУ) прымаюцца грамадзяне Рэспублікі Беларусь і беларусы, якія пражываюць за яе межамі, грамадзяне Расійскай Федэрацыі, Рэспублікі Казахстан, Кыргызскай Рэспублікі, Рэспублікі Таджыкістан, а таксама асобы, якія пастаянна пражываюць у Рэспубліцы Беларусь або маюць статус бежанца.

Пералічаныя катэгорыі асоб маюць права атрымаць на базе сярэдняй адукацыі на конкурснай аснове бясплатную вышэйшую адукацыю, калі адукацыя дадзенага ўзроўню атрымліваецца ўпершыню.

Парадак прыёму грамадзян іншых замежных дзяржаў вызначаюць ВНУ па ўзгадненні з органамі дзяржаўнага кіравання ў адпаведнасці з заканадаўствам Рэспублікі Беларусь, калі іншае не прадугледжана міждзяржаўнымі пагадненнямі.

2. Колькасць месцаў для прыёму студэнтаў на навучанне за кошт сродкаў дзяржаўнага бюджэту вызначаецца кантрольнымі лічбамі прыёму, якія ўстанаўліваюцца міністэрствамі, іншымі органамі дзяржаўнага кіравання, у падпарадкаванні якіх знаходзяцца ВНУ.

3. Звыш кантрольных лічбаў прыёму ВНУ могуць ажыццяўляць прыём студэнтаў на падставе дагавораў з аплатай навучання юрыдычнымі або фізічнымі асобамі.

На звышпланавыя месцы, колькасць якіх і ўмовы залічэння вызначаюць ВНУ ў залежнасці ад наяўнай вучэбна-лабараторнай базы і прафесарска-выкладчыцкага складу, па конкурсе могуць залічвацца абітурыенты, якія станоўча здалі ўступныя іспыты, але не прайшлі па конкурсе на месцы, якія фінансуюцца за кошт сродкаў дзяржаўнага бюджэту, у гэтую ці іншую ВНУ пры ўмове адпаведнасці ўступных іспытаў незалежна ад формы іх правядзення (вусна ці пісьмова), а таксама па выніках гутаркі па прадметах уступных іспытаў ці па сярэднім бале ацэнак дакумента аб сярэдняй адукацыі.

Памер аплаты за навучанне вызначаюць ВНУ.

4. Другую і наступную вышэйшую адукацыю можна атрымаць на ўмовах поўнай аплаты навучання юрыдычнымі або фізічнымі асобамі.

Умовы прыёму і навучання вызначаюцца адпаведным палажэннем.

5. Тэрміны прыёму на дзённую форму навучання: прыём дакументаў — з 25 чэрвеня па 15 ліпеня, уступныя іспыты — з 16 па 31 ліпеня, залічэнне на планавыя месцы — да 5 жніўня, на ўмовах аплаты навучання — да 25 жніўня.

Акадэмія кіравання пры Прэзідэнце Рэспублікі Беларусь, Беларускі дзяржаўны універсітэт, Беларуская дзяржаўная акадэмія мастацтваў, Беларуская дзяржаўная акадэмія музыкі, Ваенная акадэмія і Камандна-інжынерны інстытут прыём ажыццяўляюць у тэрміны, якія вызначаны ВНУ па ўзгадненні з органамі дзяржаўнага кіравання.

На завочную, вячэрнюю формы навучання, а таксама на ўмовах аплаты прыём праводзіцца ў тэрміны, якія вызначаюць навучальныя ўстановы па ўзгадненні з Міністэрствам адукацыі Рэспублікі Беларусь.

6. Дакументы, якія абітурыенты падаюць ці дасылаюць па пошце ў прыёмную камісію ВНУ:

заява ўстаноўленага ўзору на імя рэктара;

дакумент дзяржаўнага ўзору аб сярэдняй адукацыі ў арыгінале. Натарыяльна завераная копія ці ксеракопія можа прадстаўляцца ў іншую ВНУ (ксеракопія завяраецца прыёмнай камісіяй па арыгінале той ВНУ, у якую яна прадстаўляецца);

сертыфікат цэнтралізаванага тэсціравання ў арыгінале або яго натарыяльна завераная копія ці ксеракопія (ксеракопія завяраецца прыёмнай камісіяй па арыгінале той ВНУ, у якую яна прадстаўляецца);

медыцынская даведка па форме 086У;

выпіска з працоўнай кніжкі (для тых, хто працуе);

даведка службы занятасці насельніцтва (для тых, хто знаходзіцца на яе ўліку);

6 фотакартак памерам 3х4.

Абітурыенты, якія паступаюць не ў год атрымання сярэдняй адукацыі, абавязаны прадставіць дакументы, якія пацвярджаюць іх вучобу ці работу за гады, што папярэднічалі паступленню (дыплом, выпіска з працоўнай кніжкі або даведка службы занятасці насельніцтва, іншае).

Разам з пералічанымі прадстаўляюцца дакументы, якія пацвярджаюць права абітурыентаў на льготы, якія ўстаноўлены заканадаўствам Рэспублікі Беларусь, ці сведчаць аб асабістых здольнасцях і талентах абітурыентаў.

Пашпарт або іншае пасведчанне асобы, выдадзенае органамі Міністэрства ўнутраных спраў Рэспублікі Беларусь, прад'яўляецца абітурыентам асабіста.

7. Колькасць (3-5) уступных іспытаў і іх пералік вызначаюць ВНУ з улікам профілю спецыяльнасці і ў адпаведнасці з патрабаваннямі адукацыйнага стандарту.

Абавязковым для ўсіх абітурыентаў з'яўляецца пісьмовы ўступны экзамен па беларускай ці рускай мовах як дзяржаўных мовах Рэспублікі Беларусь, які абітурыенты здаюць на выбар. Пры паступленні на філалагічныя спецыяльнасці неабходна здаваць экзамен па адпаведнай мове. Форму правядзення экзамену (сачыненне, пераказ, дыктант) вырашаюць прыёмныя камісіі ВНУ. Гэты экзамен праводзіцца па цэнтралізаваных заданнях у фіксаваныя дні.

Прадугледжваецца ўвядзенне ўступнага экзамену па замежнай мове (англійскай, французскай, нямецкай, іспанскай). Абітурыенты могуць здаваць яго на выбар незалежна ад таго, якую замежную мову яны вывучалі ў сярэдняй навучальнай установе. Абітурыентам, якія пастаянна пражываюць не менш двух гадоў у сельскіх населеных пунктах або на тэрыторыях, якія пацярпелі ад катастрофы на Чарнобыльскай атамнай электрастанцыі, і скончылі агульнаадукацыйныя навучальныя ўстановы, а таксама прафесійна-тэхнічныя навучальныя ўстановы сельскагаспадарчага профілю, якія размешчаны ў гэтых населеных пунктах, дазваляецца замест уступнага экзамену па замежнай мове здаваць уступны экзамен па беларускай ці рускай мове. Пры паступленні на факультэты замежных моў неабходна здаваць уступны экзамен па замежнай мове, якая адпавядае спецыяльнасці.

На спецыяльнасці, конкурс па якіх у папярэдні год перавышаў 2,7 чалавека на месца, уступныя іспыты па агульнаадукацыйных прадметах праводзяцца, як правіла, у пісьмовай форме.

Прыёмныя камісіі вызначаюць профільныя (конкурсныя) іспыты, адзін з якіх праводзіцца першым і, як правіла, у пісьмовай форме.

Уступныя іспыты праводзяцца па праграмах, якія складзены ў адпаведнасці з вучэбнымі праграмамі агульнай сярэдняй адукацыі і зацверджаны Міністэрствам адукацыі Рэспублікі Беларусь. Выключэнне складаюць праграмы ўступных іспытаў па дысцыплінах мастацтва і фізічнай культуры, якія распрацоўваюцца і зацвярджаюцца ВНУ.

Абітурыенты маюць права здаваць уступныя іспыты на выбар на беларускай ці на рускай мове. Ацэнка ведаў ажыццяўляецца па сістэме з шасці (2; 3; 3,5; 4; 4,5; 5) ці дзесяці (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10) балаў.

Уступныя іспыты могуць праводзіцца ў форме экзаменаў, тэсціравання, субяседавання, аўдзіравання, праслухоўвання, прагляду.

Расклад уступных іспытаў прыёмныя камісіі абвяшчаюць і прадстаўляюць Міністэрству адукацыі Рэспублікі Беларусь не пазней як за тыдзень да пачатку іх правядзення.

Беларускаму дзяржаўнаму універсітэту дазваляецца праводзіць уступныя іспыты па праграмах, якія распрацаваны і зацверджаны гэтай ВНУ.

8. Абітурыенты, якія не з'явіліся на ўступныя іспыты без уважлівых прычын або атрымалі нездавальняючую адзнаку, а таксама якія забралі дакументы, да астатніх іспытаў не дапускаюцца.

Асобы, якія не з'явіліся на ўступныя іспыты па ўважлівай прычыне, дапускаюцца да іх здачы па рашэнні старшыні ці адказнага сакратара прыёмнай камісіі ў тэрміны, якія абмежаваны раскладам уступных іспытаў ВНУ.

9. Залічэнне праводзіцца толькі сярод асоб, якія прадставілі ў вызначаныя навучальнымі ўстановамі тэрміны ў прыёмную камісію арыгінал дакумента дзяржаўнага ўзору аб сярэдняй адукацыі.

Залічэнне на ўсе спецыяльнасці, акрамя спецыяльнасцей, па якіх ажыццяўляецца мэтавая падрыхтоўка, праводзіцца па асобным конкурсе сярод выпускнікоў гарадскіх, а таксама сельскіх школ і прафесійна-тэхнічных навучальных устаноў сельскагаспадарчага профілю (якія пастаянна пражываюць не менш двух гадоў у сельскіх населеных пунктах) прапарцыянальна пададзеным заявам ў адпаведнасці з колькасцю балаў, набраных абітурыентамі на конкурсных уступных іспытах. У тых выпадках, калі конкурсны бал выпускнікоў сельскіх школ аднолькавы або перавышае конкурсны бал выпускнікоў гарадскіх школ, залічэнне праводзіцца па агульным конкурсе.

Конкурс можа праводзіцца па спецыяльнасцях (спецыялізацыях), групах спецыяльнасцей, факультэтах або па ВНУ.

Пры прыёме на спецыяльнасці тэхнічнага, сельскагаспадарчага і ваеннага профіляў ВНУ залічваюць вынікі цэнтралізаванага тэсціравання ў адпаведнасці з прадстаўленым сертыфікатам. Навучальныя ўстановы маюць права залічваць вынікі цэнтралізаванага тэсціравання таксама на іншыя спецыяльнасці.

10. Абітурыенты, якія прайшлі даінстытуцкую падрыхтоўку, паступаюць на агульных падставах.

Сумешчаныя выпускныя і ўступныя экзамены, якія прымаюцца экзаменацыйнымі камісіямі ВНУ, праводзяцца для асоб, якія пастаянна пражываюць не менш двух гадоў у сельскіх населеных пунктах або на тэрыторыях, якія пацярпелі ад катастрофы на Чарнобыльскай атамнай электрастанцыі, і скончылі агульнаадукацыйныя навучальныя ўстановы, якія размешчаны ў гэтых населеных пунктах, а таксама для асоб, якія скончылі прафесійна-тэхнічныя навучальныя ўстановы сельскагаспадарчага профілю і паступаюць на адпаведныя спецыяльнасці. З вынікамі сумешчаных экзаменаў яны могуць удзельнічаць у агульным конкурсе.

11. Парадак залічэння асоб, якія скончылі сярэднюю агульнаадукацыйную навучальную ўстанову з залатым (сярэбраным) медалём, сярэднюю спецыяльную ці прафесійна-тэхнічную навучальную ўстанову (на аснове базавай школы з атрыманнем сярэдняй адукацыі) з дыпломам з адзнакай, вызначаюць ВНУ.

12. Пераможцы міжнародных, рэспубліканскіх (дыплом I ступені) прадметных алімпіяд школьнікаў, навучэнцаў сярэдніх спецыяльных і прафесійна-тэхнічных навучальных устаноў, якія праведзены Міністэрствам адукацыі Рэспублікі Беларусь у бягучым навучальным годзе, залічваюцца без уступных іспытаў пры паступленні на адпаведныя спецыяльнасці, якія вызначаюцца ВНУ. Пералічаныя асобы, якія паступаюць на іншыя спецыяльнасці, а таксама пераможцы рэспубліканскіх алімпіяд (дыпломы II і III ступеняў) вызваляюцца ад здачы ўступных іспытаў па адпаведным прадмеце з выстаўленнем адзнакі "5".

Парадак залічэння пераможцаў іншых рэспубліканскіх алімпіяд, турніраў і конкурсаў, а таксама абласных алімпіяд і алімпіяд ВНУ вызначаюць прыёмныя камісіі ВНУ па ўзгадненні з Міністэрствам адукацыі Рэспублікі Беларусь.

13. Па-за конкурсам пры атрыманні станоўчых ацэнак на ўступных іспытах па ўсіх формах навучання залічваюцца:

воіны-інтэрнацыяналісты;

дзеці-сіроты і дзеці, што засталіся без апекі бацькоў;

дзеці з сем'яў ваеннаслужачых або рабочых і служачых, што займалі штатныя пасады ў воінскіх часцях, якія загінулі (памерлі) ці сталі інвалідамі ў час праходжання ваеннай службы або працы ў складзе савецкіх войск на тэрыторыі дзяржаў, у якіх вяліся баявыя дзеянні, а таксама дзеці з сем'яў ваеннаслужачых, якія загінулі (памерлі) у мірны час пры праходжанні ваеннай службы;

дзеці з сем'яў асоб начальніцкага і радавога складу органаў унутраных спраў, якія загінулі (памерлі) або сталі інвалідамі пры выкананні службовых абавязкаў на тэрыторыі дзяржаў, у якіх вяліся баявыя дзеянні, а таксама якія загінулі (памерлі) у мірны час пры выкананні службовых абавязкаў;

інваліды I і II груп, а таксама дзеці-інваліды, якім у адпаведнасці з заключэннем медыка-рэабілітацыйных экспертных камісій не супрацьпаказана навучанне і якія могуць наведваць заняткі;

асобы, якія маюць ільготы ў адпаведнасці з артыкулам 18 Закона Рэспублікі Беларусь "Аб сацыяльнай абароне грамадзян, пацярпелых ад катастрофы на Чарнобыльскай АЭС" (Ведамасці Вярхоўнага Савета Беларускай ССР, 1991г., № 10, арт. 111). Абітурыенты гэтай катэгорыі, якія закончылі навучальныя ўстановы на "выдатна" (з выдатнымі адзнакамі), залічваюцца па выніках гутаркі па прадметах уступных іспытаў;

беларусы замежжа па рэкамендацыях беларускіх суполак ці навучальных устаноў на спецыяльна вылучаныя органамі дзяржаўнага кіравання формы навучання ці спецыяльнасці ў межах кантрольных лічбаў прыёму ў ВНУ, якія фінансуюцца за кошт сродкаў бюджэту.

14. Пераважнае права на залічэнне па ўсіх формах навучання пры аднолькавай колькасці балаў маюць:

інваліды III групы пры адсутнасці медыцынскіх супрацьпаказанняў;

асобы, якія маюць ільготы ў адпаведнасці з артыкуламі 19, 20, 23, 24, 25 Закона Рэспублікі Беларусь "Аб сацыяльнай абароне грамадзян, пацярпелых ад катастрофы на Чарнобыльскай АЭС";

звольненыя ў запас ваеннаслужачыя, якія маюць ільготы, устаноўленыя заканадаўствам, і рэкамендацыі воінскіх часцей;

выпускнікі Нацыянальнага дзяржаўнага гуманітарнага ліцэя імя Якуба Коласа пры паступленні на адпаведныя спецыяльнасці;

асобы, якія маюць працоўны стаж не менш як два гады.

Іншыя крытэрыі на аднясенне абітурыентаў да гэтай катэгорыі вызначаюць прыёмныя камісіі ВНУ.

15. Залічэнне абітурыентаў на ўмовах мэтавай падрыхтоўкі спецыялістаў ажыццяўляецца па асобным конкурсе згодна даведзеных планаў мэтавага прыёму, Парадку прыёму ВНУ, які распрацаваны на падставе Правілаў прыёму ў дзяржаўныя вышэйшыя навучальныя ўстановы Рэспублікі Беларусь на 2001 год.

16. ВНУ могуць ажыццяўляць прыём выпускнікоў сярэдніх спецыяльных і прафесійна-тэхнічных навучальных устаноў на скарочаны тэрмін навучання на ўмовах і ў аб'ёмах, вызначаных вучэбна-навуковымі аб'яднаннямі адпаведных навучальных устаноў згодна дзеючых нарматыўна-прававых дакументаў.

Залічэнне праводзіцца на вакантныя месцы, а пры іх адсутнасці — у межах кантрольных лічбаў прыёму.

17. На завочную і вячэрнюю формы навучання ў першую чаргу па конкурсе залічваюцца абітурыенты, якія маюць сярэднюю спецыяльную ці прафесійна-тэхнічную адукацыю або працуюць не менш як 6 месяцаў і паступаюць на адпаведныя ці роднасныя спецыяльнасці, вызначаныя ВНУ.

Іншыя асобы, якія маюць аднолькавы ці вышэйшы бал, залічваюцца ў межах 20 працэнтаў ад кантрольных лічбаў прыёму па дадзенай спецыяльнасці (спецыялізацыі).

18. У тэрмін да 15 сакавіка навучальныя ўстановы распрацоўваюць Парадак прыёму ВНУ, які не павінен супярэчыць заканадаўству Рэспублікі Беларусь, Правілам прыёму ў дзяржаўныя вышэйшыя навучальныя ўстановы Рэспублікі Беларусь на 2001 год, узгадняюць яго з органамі дзяржаўнага кіравання па падпарадкаванні і зацвярджаюць у Міністэрстве адукацыі Рэспублікі Беларусь.

19. ВНУ пры прыёме абавязаны забяспечыць захаванне правоў грамадзян на адукацыю, якія прадугледжаны заканадаўствам Рэспублікі Беларусь, галоснасць і адкрытасць работы прыёмных камісій, аб'ектыўнасць ацэнкі ведаў, здольнасцей і схільнасцей абітурыентаў, а таксама своечасова знаёміць абітурыентаў з Парадкам прыёму ў ВНУ, патрабаваннямі да ўступных іспытаў, узроўнем складанасці экзаменацыйных заданняў уступных іспытаў у адпаведнасці са спецыяльнасцямі, парадкам падачы і разгляду апеляцый, рашэннямі прыёмнай камісіі.

20. Усе іншыя пытанні, звязаныя з прыёмам, якія не адлюстраваны ў Правілах прыёму ў дзяржаўныя вышэйшыя навучальныя ўстановы Рэспублікі Беларусь на 2001 год, канчаткова вырашаюцца прыёмнымі камісіямі ВНУ.

21. Кантроль за правядзеннем прыёму ў ВНУ каардынуе Дзяржаўная камісія, якая прызначаецца ў парадку, прадугледжаным заканадаўствам.

Асаблівасці прыёму ў дзяржаўныя вышэйшыя навучальныя ўстановы Рэспублікі Беларусь на 2001 год

На падставе праведзенага аналізу вынікаў прыёму ў вышэйшыя навучальныя ўстановы ў 2000 годзе, а таксама прапаноў і заўваг Дзяржаўнай камісіі па кантролі за ходам уступных экзаменаў, вынікаў абмеркавання дадзенага пытання на нарадзе ў Камітэце дзяржаўнага кантролю Рэспублікі Беларусь, на Прэзідыуме Савета рэктараў і на пашыраным пасяджэнні калегіі Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь былі выпрацаваны канкрэтныя прапановы па ўдасканаленні прыёму ў ВНУ на 2001 год. Гэтыя прапановы пакладзены ў аснову адпаведных змяненняў у Правілах прыёму ў дзяржаўныя вышэйшыя навучальныя ўстановы Рэспублікі Беларусь на 2001 год. Змяненні спрыяюць фарміраванню студэнцкага кантынгенту дзяржаўных вышэйшых навучальных устаноў рэспублікі з ліку найбольш таленавітай і падрыхтаванай моладзі пры захаванні роўных правоў і магчымасцяў доступу да дзяржаўнай адукацыі для ўсіх слаёў насельніцтва, стварэнню трывалага навуковага і інтэлектуальнага патэнцыялу краіны.

Паводле зазначаных Правілаў прыёму ўсімі дзяржаўнымі вышэйшымі навучальнымі ўстановамі распрацаваны ўласны Парадак прыёму, па якім і будзе ажыццяўляцца набор студэнтаў.

У Правілы прыёму ўнесены наступныя змяненні і дапаўненні.

Улічваючы далучэнне Рэспублікі Таджыкістан да Пагаднення аб прадастаўленні роўных правоў грамадзянам дзяржаў — удзельніц Дагавора аб паглыбленні інтэграцыі ў эканамічнай і гуманітарнай галінах, прадугледжаны прыём грамадзян Рэспублікі Таджыкістан у вышэйшыя навучальныя ўстановы на аснове ўзаемна прызнавальных эквівалентнымі дакументаў аб адукацыі дзяржаўнага ўзору на агульных падставах з грамадзянамі Рэспублікі Беларусь.

Дзеля пашырэння правоў абітурыентаў у выбары навучальнай установы і спецыяльнасці ўпершыню дазволена абітурыентам адначасова паступаць у некалькі ВНУ (па арыгіналах дакумента аб адукацыі і сертыфіката цэнтралізаванага тэсціравання, а таксама па натарыяльна завераных копіях ці ксеракопіях). Пры гэтым залічэнне ў студэнты будзе праводзіцца толькі сярод асоб, якія падалі ў прыёмную камісію арыгіналы дакументаў у вызначаныя вышэйшай навучальнай установай тэрміны.

Прадугледжана паступовае ўвядзенне ў структуру ўступных іспытаў экзамену па замежнай мове. У 2001 годзе ўступны экзамен па замежнай мове ўстаноўлены для спецыяльнасцяў паводле патрабаванняў адукацыйнага стандарту. З мэтай падтрымкі абітурыентаў — выпускнікоў сельскіх школ і школ, размешчаных на тэрыторыях, якія пацярпелі ад катастрофы на ЧАЭС, а таксама прафесійна-тэхнічных навучальных устаноў сельскагаспадарчага профілю ім дазволена замест уступнага экзамену па замежнай мове здаваць уступны экзамен па беларускай ці рускай мове.

На спецыяльнасці, конкурс на якія ў мінулым годзе перавысіў сярэдні конкурс па рэспубліцы (2,7 на месца), устаноўлена патрабаванне па правядзенні ўступных экзаменаў па агульнаадукацыйных прадметах, як правіла, у пісьмовай форме.

Прадугледжваецца абавязковае інфармаванне абітурыентаў аб узроўні складанасці экзаменацыйных заданняў уступных іспытаў у адпаведнасці са спецыяльнасцямі (базавы ці профільны).

Разам з шасцібальнай сістэмай ацэнкі абітурыентаў прадугледжана эксперыментальная апрабацыя дзесяцібальнай сістэмы на асобныя спецыяльнасці (спецыялізацыі) пяці ВНУ: Беларускага дзяржаўнага педагагічнага універсітэта імя Максіма Танка, Брэсцкага дзяржаўнага універсітэта імя А.С.Пушкіна, Віцебскага дзяржаўнага універсітэта імя П.М.Машэрава, Гомельскага дзяржаўнага універсітэта імя Ф.Скарыны, Гродзенскага дзяржаўнага універсітэта імя Янкі Купалы.

Прадугледжана правядзенне пісьмовых уступных экзаменаў па беларускай (рускай) мове і літаратуры па цэнтралізаваных заданнях у фіксаваныя дні, устаноўленыя Міністэрствам адукацыі.

Вызначана, што залічэнне на ўсе спецыяльнасці, акрамя спецыяльнасцяў, па якіх ажыццяўляецца набор на мэтавую падрыхтоўку спецыялістаў, будзе праводзіцца на ўмовах раздзельнага конкурсу сярод выпускнікоў гарадскіх і сельскіх школ прапарцыянальна пададзеным заявам.

Дзеля падтрымкі сельскай моладзі прынята рашэнне пры прыёме на спецыяльнасці сельскагаспадарчага профілю абітурыентаў, якія не маюць мэтавых накіраванняў, залічваць на ўмовах раздзельнага конкурсу сярод выпускнікоў гарадскіх і сельскіх школ.

Пры прыёме на спецыяльнасці тэхнічнага, сельскагаспадарчага, ваеннага профіляў усе ВНУ абавязаны залічваць вынікі цэнтралізаванага тэсціравання па матэматыцы, фізіцы, беларускай і рускай мовах паводле пададзеных сертыфікатаў. Прыёмным камісіям дазволена пашырыць пералік вышэйназваных спецыяльнасцяў.

Сумешчаныя выпускныя-ўступныя экзамены дазволена здаваць толькі абітурыентам, якія прайшлі даінстытуцкую падрыхтоўку і адносяцца да ліку тых, хто пастаянна жыве ў сельскіх населеных пунктах ці на тэрыторыях, якія пацярпелі ад катастрофы на ЧАЭС, і хто скончыў агульнаадукацыйныя навучальныя ўстановы, размешчаныя ў гэтых населеных пунктах. З вынікамі сумешчаных экзаменаў яны могуць удзельнічаць у агульным конкурсе.

Парадак залічэння медалістаў і выпускнікоў-выдатнікаў сярэдніх спецыяльных і прафесійна-тэхнічных навучальных устаноў вызначаецца ВНУ.

Пераможцы міжнародных і рэспубліканскіх (дыплом I ступені) прадметных алімпіяд школьнікаў, навучэнцаў сярэдніх спецыяльных і прафесійна-тэхнічных устаноў могуць залічвацца без уступных іспытаў пры паступленні на адпаведныя спецыяльнасці, што вызначаюцца ВНУ. Пералічаныя асобы, якія паступаюць на іншыя спецыяльнасці, а таксама пераможцы рэспубліканскіх алімпіяд (дыпломы II і III ступені) вызваляюцца ад уступнага экзамену па адпаведным прадмеце з выстаўленнем адзнакі "5". Парадак залічэння пераможцаў іншых рэспубліканскіх алімпіяд, турніраў і конкурсаў, а таксама абласных алімпіяд і інстытуцкіх алімпіяд вызначаюць прыёмныя камісіі.

Прыём на мэтавую падрыхтоўку спецыялістаў будзе ажыццяўляцца згодна з адпаведным Палажэннем, зацверджаным Пастановамі Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь ад 28.03.2000 г. №406 і ад 27.02.2001 г. №269.

Лічым, што ўнесеныя змяненні ў "Правілы прыёму ў дзяржаўныя вышэйшыя навучальныя ўстановы Рэспублікі Беларусь на 2001 г." будуць спрыяць далейшаму забеспячэнню абітурыентам роўных магчымасцяў для паступлення ў дзяржаўныя ВНУ, абароне іх законных правоў на атрыманне бясплатнай вышэйшай адукацыі.

Пётр КУХАРЧЫК,
намеснік міністра адукацыі.

Абітурыенту-2001

Асаблівасці і вартасці ПТВ

Сістэма прафесійна-тэхнічнай адукацыі нашай краіны дазваляе атрымаць рабочую прафесію амаль для ўсіх галін вытворчасці і сферы абслугоўвання як дзяржаўнага, так і недзяржаўнага сектараў эканомікі. Прыём навучэнцаў вядзецца на аснове базавай адукацыі з адначасовым атрыманнем сярэдняй адукацыі ў прафесійна-тэхнічнай навучальнай установе ці з атрыманнем толькі рабочай прафесіі, а таксама на аснове агульнай сярэдняй адукацыі.

Моладзь у апошнія гады праяўляе ўсё большую цікавасць да гэтых навучальных устаноў, пра што сведчыць конкурс, які ў мінулыя гады склаў 1,3, а па асобных прафесіях быў значна большы.

Новыя сацыяльна-эканамічныя ўмовы ў рэспубліцы, стан рынку працы патрабуюць ад навучэнцаў і іх бацькоў асэнсавана падыходзіць да выбару прафесіі з тым разлікам, каб пасля заканчэння ПТНУ была найбольшая верагоднасць працаўладкавання. Пра гэта могуць праінфармаваць у навучальных установах прафтэхадукацыі, цэнтрах прафесійнай арыентацыі, дзе яны створаны, рэгіянальных службах занятасці насельніцтва.

Існуе сетка ўстаноў адукацыі, якія ў залежнасці ад здольнасцей навучэнцаў на заключным этапе рыхтуюць спецыялістаў з сярэдняй спецыяльнай адукацыяй. Цяпер іх 23. Для гэтага прызначаны і вучэбныя аб'яднанні "ПТНУ — ССНУ", дзе лепшыя выпускнікі вучылішчаў могуць працягваць навучанне ў тэхнікумах са скарочаным тэрмінам навучання.

Для вучняў, якія маюць добрыя здольнасці, у прафесійна-тэхнічных навучальных установах адкрываюцца ліцэйскія групы. У гэтых групах прафілюючыя агульнаадукацыйныя прадметы, арыентаваныя на адпаведныя спецыяльнасці вышэйшых навучальных устаноў, выкладаюцца на павышаным узроўні. У мінулым годзе такія групы былі адкрыты ў 61 прафесійна-тэхнічнай навучальнай установе. Акрамя таго, з 2000/2001 навучальнага года дзейнічае 15 прафесійных ліцэяў.

Упраўленнямі адукацыі абласных і Мінскага гарадскога выканкамаў надаецца вялікая ўвага падрыхтоўцы рабочых з ліку дзяцей-інвалідаў і асоб з асаблівасцямі псіхафізічнага развіцця.

Як і ў мінулыя гады, залічэнне на вучобу будзе праводзіцца шляхам адбору на аснове адзнак, указаных у дакументах аб адукацыі. Могуць праводзіцца таксама ўступныя экзамены або тэсціраванне, калі конкурс на канкрэтных прафесіях вельмі вялікі ці неабходна выявіць творчыя здольнасці паступаючых (напрыклад, па прафесіях мастацтва). Гэта вызначаецца навучальнымі установамі па ўзгадненні з органамі кіравання адукацыяй па падпарадкаванні. У гэтым годзе, па жаданні абітурыентаў, дазваляецца залічваць у якасці адзнак уступных экзаменаў вынікі цэнтралізаванага тэсціравання выпускнікоў сярэдніх агульнаадукацыйных навучальных устаноў.

Аб канкрэтных умовах залічэння ў Рэспубліканскі інстытут прафесійнай адукацыі, Віцебскі дзяржаўны прафесійна-тэхнічны каледж можна даведацца ў гэтых навучальных установах ці ў Міністэрстве адукацыі, а аб умовах залічэння ў астатнія прафесійна-тэхнічныя навучальныя ўстановы — у гэтых навучальных установах ці ва ўпраўленнях адукацыі аблвыканкамаў і Мінгарвыканкама.

Для дзённай формы навучання ўстаноўлены розныя тэрміны прыёму дакументаў. У групы ўсіх прафесійна-тэхнічных навучальных устаноў, навучанне ў якіх ажыццяўляецца на аснове базавай адукацыі з атрыманнем толькі рабочай прафесіі, а таксама ў групы прафесійна-тэхнічных вучылішчаў, прафесійных ліцэяў (акрамя ліцэйскіх груп), рэгіянальных цэнтраў прафесійнай адукацыі на аснове базавай адукацыі з адначасовым атрыманнем агульнай сярэдняй адукацыі дакументы будуць прымацца з 15 чэрвеня па 20 ліпеня. Калі да 20 ліпеня будзе пададзена неабходная колькасць дакументаў, якая вызначаецца плануемай колькасцю навучэнскіх месцаў па спецыяльнасці (прафесіі), то адразу будзе праводзіцца конкурсны адбор і залічэнне ў склад навучэнцаў. У групы ўсіх прафесійна-тэхнічных навучальных устаноў, навучанне ў якіх ажыццяўляецца на аснове агульнай сярэдняй адукацыі, а таксама ў ліцэйскія групы і ў групы вышэйшых прафесійных вучылішчаў, прафесійна-тэхнічных каледжаў, Рэспубліканскага інстытута прафесійнай адукацыі, навучанне ў якіх ажыццяўляецца на аснове базавай адукацыі з адначасовым атрыманнем агульнай сярэдняй адукацыі, тэрміны прыёму дакументаў — з 15 чэрвеня па 15 жніўня.

Такі падзел тэрмінаў прыёму ўведзены ў сувязі з узрослым конкурсам па многіх прафесіях і ў інтарэсах тых выпускнікоў школ, якія свядома выбіраюць рабочую прафесію, у тым ліку і тых, што маюць цяжкасці ў далейшым навучанні ў агульнаадукацыйнай школе. Гэта адна з мер, якая будзе гарантаваць даступнасць прафесійна-тэхнічнай адукацыі для вызначанай катэгорыі выпускнікоў школ. Таму прафарыентацыйная работа, работа па заключэнні дагавораў з прадпрыемствамі павінна быць праведзена такім чынам, каб уключыць у прафесійна-тэхнічную адукацыю перш за ўсё такіх выпускнікоў 9-х класаў агульнаадукацыйных школ. **У той жа час сетка ліцэйскіх груп, вышэйшых прафесійных вучылішчаў, прафесійна-тэхнічных каледжаў,** якая створана ў кожнай вобласці і ў Мінску, і больш працяглыя тэрміны прыёму дакументаў для такіх груп і навучальных устаноў дадуць магчымасць улічыць інтарэсы тых выпускнікоў 9-х класаў агульнаадукацыйных школ, якія арыентуюцца на атрыманне сярэдняй спецыяльнай ці вышэйшай адукацыі. У сувязі з гэтым вучні, іх бацькі, настаўнікі і спецыялісты па прафарыентацыйнай рабоце павінны ўсвядоміць неабходнасць своечасовага прыняцця рашэння аб паступленні ў ПТНУ.

Тыпавымі правіламі ўстаноўлены парадак залічэння асобных катэгорый паступаючых у ПТНУ.

Без уступных экзаменаў (іншых форм конкурснага адбору) прымаюцца асобы, якія закончылі базавую школу з адзнакай, сярэднюю агульнаадукацыйную школу — з залатым ці сярэбраным медалём. Вызваляюцца ад уступнага экзамену па адпаведным прадмеце асобы з выстаўленнем адзнакі "5" (выдатна) пераможцы (I, II, III месца) рэспубліканскіх, абласных (Мінскай гарадской) прадметных алімпіяд.

Па-за конкурсам (а пры правядзенні ўступных экзаменаў, тэсціравання — пры атрыманні станоўчых адзнак) і пасля заключэння медыцынскай камісіі на прыдатнасць да навучання па выбранай прафесіі залічваюцца: дзеці-сіроты і дзеці, якія засталіся без апекі бацькоў, а таксама дзеці, на якіх распаўсюджваецца гэта льгота ў адпаведнасці з Пастановамі Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь ад 14.04.1994 № 243 і ад 07.09.1998 № 1393; дзеці-інваліды, інваліды з дзяцінства I і II груп, інваліды I і II груп, якім у адпаведнасці з заключэннем медыка-рэабілітацыйных экспертных камісій не супрацьпаказана навучанне ў ПТНУ і якія могуць наведваць заняткі; асобы, якія маюць ільготы ў адпаведнасці з арт. 18 Закона Рэспублікі Беларусь "Аб сацыяльнай абароне грамадзян, пацярпелых ад катастрофы на Чарнобыльскай АЭС"; воіны-інтэрнацыяналісты.

Пераважным правам (пры іншых аднолькавых умовах) пры залічэнні ў ПТНУ карыстаюцца: асобы, якія маюць ільготы ў адпаведнасці з арт. 19. 20, 23, 24, 25 Закона Рэспублікі Беларусь "Аб сацыяльнай абароне грамадзян, пацярпелых ад катастрофы на Чарнобыльскай АЭС" пры адсутнасці медыцынскіх супрацьпаказанняў; інваліды з дзяцінства III групы, інваліды III групы пры адсутнасці медыцынскіх супрацьпаказанняў.

Па ўсіх пытаннях, якія звязаны з прыёмам у ПТНУ, можна звяртацца ў прыёмныя камісіі, створаныя ў навучальных установах, а таксама ў органы кіравання адукацыяй:

Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь (220010, г.Мінск, вул. Савецкая, 9, тэл.: 220-31-16; 222-64-90; 220-71-36);

Упраўленне адукацыі Брэсцкага аблвыканкама (224005, г.Брэст, вул . Леніна, 11, тэл.: 26-60-16; 26-35-41);

Упраўленне адукацыі Віцебскага аблвыканкама (220015, г.Віцебск, вул. Гогаля, 6, тэл.: 37-62-75; 37-63-65);

Упраўленне адукацыі Гомельскага аблвыканкама (246000, г.Гомель, вул.Сялянская, 14, тэл.: 53-33-45; 53-03-33);

Упраўленне адукацыі Гродзенскага аблвыканкама (220023, г.Гродна, вул. Ажэшкі, 3, тэл.: 44-34-01; 44-34-00);

Упраўленне адукацыі Магілёўскага аблвыканкама (212030, г.Магілёў, Дом Саветаў, тэл.: 32-68-38; 32-68-35);

Упраўленне адукацыі Мінскага аблвыканкама (220060, г.Мінск, вул.Энгельса, 4, тэл.: 226-77-23; 227-23-15);

Упраўленне адукацыі Мінскага гарвыканкама (220050, г.Мінск, вул. Кірава, 5, тэл.: 227-20-32; 227-53-04; 227-38-92).

Эдуард ГАНЧАР,
начальнік упраўлення прафесійна-тэхнічнай адукацыі Міністэрства адукацыі.

Пасябруйце з "Рэпетытарам" загадзя

Часта ў размове з выкладчыкамі ВНУ даводзіцца чуць, што, маўляў, на ўступных экзаменах адбіралі як быццам бы самых падрыхтаваных абітурыентаў, а як сталі яны студэнтамі, то многія з іх забылі элементарныя рэчы са школьнай праграмы. Як вынік — такія студэнты аказваюцца сярод вечных "хвастыстаў", а некаторыя і ўвогуле з часам развітваюцца з ВНУ.

На першы погляд сітуацыя здаецца вельмі простай. Відавочна, што некаторыя першакурснікі, пазбавіўшыся апекі з боку бацькоў і школы, сталі вельмі вольна распараджацца сваім часам, і вынік, як кажуць, у наяўнасці. Аднак у гэтым — толькі частка прычыны, сапраўдны ж "падводны камень" знаходзіцца значна глыбей.

Сёння ўсё часцей бацькі для падрыхтоўкі сваіх дзяцей да ўступных экзаменаў карыстаюцца паслугамі рэпетытараў-прадметнікаў. Паслугі гэтыя хоць і дарагія (не менш як 5 долараў ЗША за гадзіну заняткаў), але даволі эфектыўныя. Некалькі дзесяткаў гадзін "мазгавога штурму" часта даюць абітурыенту магчымасць зрабіць на экзаменацыйную камісію станоўчае ўражанне, у выніку чаго ён становіцца студэнтам. Аднак пасля экзаменаў "фантан ведаў" хутка вычэрпваецца, і першакурснік застаецца адзін на адзін са сваёй слабай падрыхтоўкай, якая не дае яму магчымасці засвойваць новыя веды самастойна. Такім чынам, атрымліваецца, што паспяхова паступіць у ВНУ і паспяхова ў ёй вучыцца — гэта дзве розныя задачы, і самы дарагі рэпетытар дапамагае вырашаць толькі першую з іх. Вось у чым сакрэт "добрых" абітурыентаў, якія становяцца потым дрэннымі студэнтамі.

Для папярэджання такіх сітуацый неабходна не традыцыйнае рэпетытарства, а сістэматычная актыўная самастойная работа з крыніцай ведаў, прычым не толькі прадметных, але і метадычных. Больш за тое, неабходна, каб вялася такая работа пачынаючы з 7-8 класаў. Добрым памочнікам тут і, напэўна, самым танным і самым даступным з'яўляецца штомесячны часопіс "Рэпетытар". Пра гэта сведчаць шматлікія лісты нашых пастаянных чытачоў і лісты сённяшніх студэнтаў прэстыжных ВНУ рэспублікі, што актыўна працавалі з "Рэпетытарам" на працягу некалькіх гадоў. Вось чаму мы лічым сваім абавязкам папулярызаваць часопіс "Рэпетытар".

У гэтым перыядычным выданні ўсяго 64 старонкі, але за год чытач атрымлівае 768 старонак карыснай інфармацыі па матэматыцы, фізіцы, хіміі, біялогіі і іншых галінах ведаў. Структура часопіса прадугледжвае актыўную работу школьніка з вучэбным матэрыялам і адначасова пастаянны дыялог з рэдакцыяй. Рубрыкі часопіса: "Факультэт тваёй мары", "Прадстаўляем спецыяльнасць", "На ўступных экзаменах", "Нашы канспекты", "Вывучаем пытанні праграмы", "Школа будучых геніяў" і інш. гавораць самі за сябе і не маюць патрэбы ў расшыфроўцы. Рэгулярная актыўная работа з імі дае чытачам нешта большае, чым звычайныя школьныя падручнікі.

Вучні, якія працуюць з часопісам на працягу 2-3 гадоў, атрымліваюць дастатковую колькасць інфармацыі, каб вызначыцца ў выбары будучай спецыяльнасці і навучальнай установы, даведацца пра асаблівасці ўступных экзаменаў і ўзровень патрабаванняў, што на іх прад'яўляюцца, а таксама сфарміраваць у сябе ўменне самастойна мысліць, саманавучацца, а значыць і самастойна жыць. Гэта вельмі патрэбныя якасці для будучага студэнта. І каб больш надзейна іх сфарміраваць, неабходна пасябраваць з "Рэпетытарам" загадзя. Будзе вельмі правільна, калі школьныя настаўнікі парэкамендуюць бацькам сённяшніх 6-7-класнікаў выпісаць сваім дзецям часопіс "Рэпетытар".

Анатоль КУМАЧОЎ,
галоўны рэдактар часопіса "Рэпетытар", кандыдат філасофскіх навук, дацэнт.

Аб мэтавай падрыхтоўцы спецыялістаў у 2001 годзе

Мэтавая падрыхтоўка спецыялістаў у сённяшніх сацыяльна-эканамічных умовах — найбольш дзейсны рэгулятар кадравага забеспячэння ўстаноў, прадпрыемстваў, арганізацый усёй рэспублікі. У 2001 годзе яна будзе ажыццяўляцца ў адпаведнасці з Палажэннем аб мэтавай падрыхтоўцы спецыялістаў, зацверджаным Пастановай Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь 28 сакавіка 2000 года № 406 і Пастановай Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь ад 27 лютага 2001 года № 269 "Аб унясенні змяненняў і дапаўненняў у Пастанову Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь ад 28 сакавіка 2000 г. № 406".

Складанае эканамічнае становішча большасці прадпрыемстваў, арганізацый, устаноў негатыўна паўплывала на іх забеспячэнне спецыялістамі з вышэйшай і сярэдняй спецыяльнай адукацыяй. Не ў поўнай ступені садзейнічала забеспячэнню кваліфікаванымі кадрамі і мэтавая падрыхтоўка спецыялістаў, якая ажыццяўлялася з 2000 года ў адпаведнасці з Палажэннем аб мэтавай падрыхтоўцы. Згодна з дадаткам № 1 дадзенага Палажэння з жыхарамі 26 гарадоў было забаронена заключаць дагаворы на мэтавую падрыхтоўку. Аднак у гэтых гарадах размешчаны прадпрыемствы, арганізацыі і ўстановы, якія не могуць камплектавацца сваімі ўраджэнцамі. Разам з тым працаўладкаванне выпускнікоў вышэйшых і сярэдніх спецыяльных навучальных устаноў, ураджэнцаў іншых раёнаў, з-за адсутнасці сродкаў на пабудову для іх жылля і стварэнне неабходных умоў побыту выклікае цяжкасці і адмоўна ўплывае на замацаванне маладых спецыялістаў.

Улічваючы вышэйзначанае і з мэтай далейшага паляпшэння кадравага забеспячэння галін гаспадаркі рэспублікі, а таксама рэалізацыі прапаноў Дзяржаўнай камісіі па кантролі за ходам уступных экзаменаў у дзяржаўных вышэйшых і сярэдніх спецыяльных навучальных установах у 2000 годзе і прынята Пастанова Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь ад 27 лютага 2001 года № 269. У пастанове канкрэтызавана сфера прымянення мэтавай формы падрыхтоўкі спецыялістаў, якая будзе ажыццяўляцца для больш поўнага задавальнення патрэбнасці ў кваліфікаваных кадрах населеных пунктаў рэспублікі, якія пацярпелі ад катастрофы на Чарнобыльскай АЭС, іншых населеных пунктаў, у якіх адсутнічае падрыхтоўка кадраў па неабходных для прадпрыемстваў, устаноў і арганізацый спецыяльнасцях.

Напрыклад, выпускнікі сярэдніх навучальных устаноў Мінска, Гродна, Брэста, Бабруйска і інш. могуць паступаць у вышэйшыя і сярэднія спецыяльныя ўстановы на ўмовах мэтавай падрыхтоўкі толькі ў тых выпадках, калі ў названых гарадах адсутнічае падрыхтоўка спецыялістаў па канкрэтнай спецыяльнасці, а арганізацыі-заказчыку патрэбны спецыялісты. Дагавор падпісваюць арганізацыя-заказчык і абітурыент. Калі арганізацыя не жадае заключаць кантракт, яна абавязана растлумачыць прычыну. У выпадках неабгрунтаванай адмовы абітурыент мае права звярнуцца ў мясцовыя органы ўлады ці ў раённы аддзел адукацыі для прыняцця рашэння ў спрэчнай сітуацыі. Для асоб ва ўзросце да 18 гадоў неабходна пісьмовая згода аднаго з бацькоў (законнага прадстаўніка). На падставе гэтага дакумента навучальная ўстанова дапускае абітурыента да ўступных экзаменаў на ўмовах мэтавай падрыхтоўкі.

Для больш якаснага адбору абітурыентаў і наступнага замацавання іх на працоўных месцах рэкамендуецца адбор абітурыентаў на мэтавую падрыхтоўку ажыццяўляць па заяўках заказчыкаў (у першую чаргу з ліку асоб, якія пражываюць у населеных пунктах, што пацярпелі ў выніку катастрофы на Чарнобыльскай АЭС, або ў іншых населеных пунктах), дзе адсутнічае падрыхтоўка неабходных для заказчыка спецыялістаў.

Абітурыент павінен закончыць навучальную ўстанову ў адным з названых населеных пунктаў і пражываць там, а таксама мець у дакуменце аб сярэдняй адукацыі па профільных прадметах уступных экзаменаў адзнакі "4" і "5". Прыём на мэтавую падрыхтоўку ажыццяўляецца па асобным конкурсе. Колькасць заяў, што падаюцца для ўдзелу ў конкурсе на мэтавае месца, не абмяжоўваецца.

Канчатковае рашэнне аб прыёме ў навучальную ўстанову па агульным або асобным конкурсе пры адсутнасці конкурсу на канкрэтнае мэтавае месца прымаецца прыёмнымі камісіямі адпаведных навучальных устаноў.

Кантрольныя лічбы прыёму на мэтавую падрыхтоўку спецыялістаў у 2001 годзе даведзены да навучальных устаноў і заказчыкаў у адпаведнасці з заяўкамі.

Удачы ўсім у паступленні на ўмовах мэтавай падрыхтоўкі!

Зоя ЮЖЫК,
начальнік аддзела па рабоце з кадрамі Міністэрства адукацыі.

Пералік дзяржаўных вышэйшых навучальных устаноў Рэспублікі Беларусь

№ п/п	Назва навучальнай установы	Адрас	Тэлефон прыёмнай камісіі
1.	Беларускі дзяржаўны універсітэт	220080, г.Мінск, пр-т Ф.Скарыны, 4	226-59-51
2.	Акадэмія кіравання пры Прэзідэнце Рэспублікі Беларусь	220001, г.Мінск, вул.Маскоўская, 17	226-37-44
3.	Брэсцкі дзяржаўны універсітэт імя А.С.Пушкіна	224665, г.Брэст, бульвар Касманаўтаў, 21	23-04-17
4.	Віцебскі дзяржаўны універсітэт імя П.М.Машэрава	210036, г.Віцебск, Маскоўскі пр-т, 33	25-20-89
5.	Гомельскі дзяржаўны універсітэт імя Францыска Скарыны	246699, г.Гомель, вул.Савецкая, 104	57-73-38
6.	Гродзенскі дзяржаўны універсітэт імя Янкі Купалы	230023, г.Гродна, вул.Ажэшка, 22	44-51-03
7.	Полацкі дзяржаўны універсітэт	211440, г.Наваполацк, вул.Блахіна, 29	55-21-61
8.	Беларуская дзяржаўная політэхнічная акадэмія	220027, г.Мінск, пр-т Ф.Скарыны, 65	232-38-42
9.	Беларускі дзяржаўны эканамічны універсітэт	220072, г.Мінск, Партызанскі пр-т, 26	249-41-37
10.	Беларускі дзяржаўны тэхналагічны універстэт	220036, г.Мінск, вул.Свярдлова, 13	227-63-75
11.	Беларускі дзяржаўны універсітэт інфарматыкі і радыёэлектронікі	220600, г.Мінск, вул.П.Броўкі, 6	239-88-15
12.	Беларускі дзяржаўны універсітэт транспарту	246653, г.Гомель, вул.Кірава, 34	95-28-02
13.	Віцебскі дзяржаўны тэхналагічны універсітэт	210028, г.Віцебск, Маскоўскі пр-т, 72	25-72-34
14.	Брэсцкі дзяржаўны тэхнічны універсітэт	224017, г.Брэст, вул.Маскоўская, 267	42-40-84
15.	Гомельскі дзяржаўны тэхнічны універсітэт імя П.О.Сухога	246746, г.Гомель, пр-т Кастрычніка, 48	48-11-87
16.	Магілёўскі дзяржаўны тэхнічны універсітэт	212005, г.Магілёў, вул.Леніна, 70	22-01-41
17.	Магілёўскі дзяржаўны тэхналагічны інстытут	212027, г.Магілёў, пр-т Шмідта, 3	44-33-30
18.	Беларускі дзяржаўны педагагічны універсітэт імя Максіма Танка	220809, г.Мінск, вул.Савецкая, 18	220-94-17
19.	Мінскі дзяржаўны лінгвістычны універсітэт	220034, г.Мінск, вул.Захарава, 21	284-81-43
20.	Магілёўскі дзяржаўны універсітэт імя А.А.Куляшова	212028, г.Магілёў, вул.Касманаўтаў, 1	26-35-07
21.	Мазырскі дзяржаўны педагагічны інстытут імя Н.К.Крупскай	247760, г.Мазыр, вул.Студэнцкая, 28	2-15-84
22.	Міжнародны экалагічны універсітэт імя А.Д.Сахарава	220009, г.Мінск, вул.Даўгабродская, 23	238-46-32
23.	Мінскі дзяржаўны вышэйшы радыётэхнічны каледж	220005, г.Мінск, пр-т Ф.Скарыны, 62	284-67-90
24.	Баранавіцкі дзяржаўны вышэйшы педагагічны каледж	225320, г.Баранавічы, вул.Камсамольская, 84	2-38-30
25	Беларуская дзяржаўная сельскагаспадарчая акадэмія	213410, г.Горкі, Магілёўская вобл.	2-17-70
26.	Беларускі дзяржаўны аграрны тэхнічны універсітэт	220608, г.Мінск, пр-т Ф.Скарыны, 99	264-40-82
27.	Віцебская дзяржаўная акадэмія ветэрынарнай медыцыны	210619, г.Віцебск, вул.1-я Даватара, 7/11	37-23-22
28.	Гродзенскі дзяржаўны аграрны універсітэт	230600, г.Гродна, вул.Церашковай, 28	77-20-73
29.	Беларуская дзяржаўная акадэмія музыкі	220030, г.Мінск, вул.Інтэрнацыянальная, 30	206-59-60
30.	Беларуская дзяржаўная акадэмія мастацтваў	220600, г.Мінск, пр-т Ф.Скарыны, 81	232-03-63
31.	Беларускі дзяржаўны універсітэт культуры	220001, г.Мінск, вул.Рабкораўская, 17	222-83-05
32.	Беларуская дзяржаўная акадэмія фізічнай культуры	220020, г.Мінск, пр-т Машэрава, 105	250-30-84
33.	Віцебскі дзяржаўны медыцынскі універсітэт	210602, г.Віцебск, пр-т Фрунзе, 27	37-09-37
34.	Гродзенскі дзяржаўны медыцынскі універсітэт	230015, г.Гродна, вул.Горкага, 80	33-57-78
35.	Мінскі дзяржаўны медыцынскі універсітэт	220116, г.Мінск, пр-т Дзяржынскага,83	272-59-58
36.	Гомельскі дзяржаўны медыцынскі інстытут	246000, г.Гомель, вул.Ланге, 5	53-71-26
37.	Акадэмія Міністэрства ўнутраных спраў Рэспублікі Беларусь	220771, г.Мінск, вул.Варвашэні, 6	284-31-77
38.	Камандна-інжынерны інстытут МНС Рэспублікі Беларусь	220118, г.Мінск, вул.Машынабудаўнікоў, 25	245-81-11
39.	Гомельскае вышэйшае камандна-інжынернае вучылішча МНС Рэспублікі Беларусь	246023, г.Гомель, вул.Рэчыцкая шаша, 35-а	79-40-00
40.	Ваенная акадэмія Рэспублікі Беларусь	220057, г.Мінск-57	269-49-22
41.	Вышэйшы каледж сувязі	220114, г.Мінск, Старабарысаўскі тракт, 8-2	232-43-81
42.	Гомельскі кааператыўны інстытут	246069, г.Гомель, пр-т Кастрычніка, 52а	48-16-01
43.	Мінскі дзяржаўны вышэйшы лётна-тэхнічны каледж	220096, г.Мінск, вул.Убарэвіча, 77	201-02-81

Дапаможам знайсці шлях

Кожны выпускнік сярэдняй школы марыць набыць прафесію і стаць актыўным членам грамадства. Аднак ёсць людзі, якія думаюць, што для іх гэтыя магчымасці абмежаваны, бо яны інваліды.

Па рашэннях Кабінета Міністраў і калегіі Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь у 1993 годзе ў Беларускім дзяржаўным педагагічным універсітэце імя Максіма Танка на факультэце даінстытуцкай падрыхтоўкі створана і плённа працуе група адаптацыі інвалідаў.

На працягу навучальнага года інваліды рыхтуюцца да ўступных экзаменаў у любую вышэйшую або сярэднюю спецыяльную навучальную ўстанову Рэспублікі Беларусь, адаптуюцца да розных форм навучання ў вышэйшай школе, вучацца жыць і працаваць у студэнцкім калектыве.

За час існавання групы адаптацыі інвалідаў навучанне ў ёй прайшлі ўжо каля 90 чалавек. Большасць з іх сталі студэнтамі розных навучальных устаноў Рэспублікі Беларусь (Беларускага дзяржаўнага педагагічнага універсітэта імя М.Танка, Беларускага дзяржаўнага універсітэта, Беларускага дзяржаўнага эканамічнага універсітэта, Беларускага дзяржаўнага універсітэта культуры і іншых).

Згодна з палажэннем "Аб падрыхтоўчым аддзяленні пры ВНУ Рэспублікі Беларусь" у групу адаптацыі прымаюцца інваліды I — II груп, дзеці-інваліды, якім у адпаведнасці з заключэннем медыка-рэабілітацыйных экспертных камісій не супрацьпаказана навучанне ў ВНУ і якія могуць наведваць заняткі, а таксама інваліды III групы пры адсутнасці медыцынскіх супрацьпаказанняў.

Для таго каб трапіць у гэтую групу, неабходна прайсці субяседаванне або тэсціраванне згодна з праграмай уступных экзаменаў у ВНУ Рэспублікі Беларусь па прадметах уступных экзаменаў на абраную спецыяльнасць.

Пры атрыманні станоўчых адзнак на ўступных экзаменах абітурыенты-інваліды I — II груп залічваюцца па-за конкурсам. Інваліды III групы маюць пераважнае права на залічэнне па ўсіх формах навучання пры аднолькавай колькасці балаў. Навучанне для інвалідаў I і II груп на падрыхтоўчым аддзяленні бясплатнае.

Пасля заканчэння навучання праводзяцца выпускныя экзамены па тых дысцыплінах, якія з'яўляюцца ўступнымі ў адпаведную навучальную ўстанову.

Сама атмасфера цэласнага вучэбна-выхаваўчага працэсу на факультэце стварае спрыяльныя ўмовы для ўключэння гэтай катэгорыі навучэнцаў у працэс узаемаадносін: тут яны знаходзяць блізкіх людзей, якім можна даверыцца і на якіх можна спадзявацца.

Дакументы прымаюцца з 1 верасня па 20 кастрычніка па адрасе: Мінск, вул.Караля, 16 а. Тэлефон для даведак: 220-71-03.

Святлана ГАГАРЫНА,
дэкан факультэта даінстытуцкай падрыхтоўкі Беларускага дзяржаўнага педагагічнага універсітэта імя Максіма Танка.

Пералік недзяржаўных вышэйшых навучальных устаноў Рэспублікі Беларусь

№ п/п	Назва ВНУ	Адрас	Тэлефон
1.	Установа адукацыі "Інстытут сучасных ведаў"	220023, Мінск, вул. Філімонава, д.69	263-83-22
2.	Установа адукацыі "Інстытут прадпрымальніцкай дзейнасці"	220029, Мінск, вул. Чычэрына, 21	239-44-68
3.	Установа адукацыі "Інстытут кіравання і прадпрымальніцтва"	220086, Мінск, вул. Славінскага, 1, корп. 2Г	263-00-49
4.	Вышэйшая навучальная ўстанова Федэрацыі прафсаюзаў Беларускай "Міжнародны недзяржаўны інстытут працоўных і сацыяльных адносін"	220099, Мінск, вул. Казінца, 21, корп.3	278-66-11
5.	Жаночы недзяржаўны інстытут "Энвіла"	220033, Мінск, вул. Велазаводская, 3	226-04-19
6.	Установа адукацыі "Міжнародны гуманітарна-эканамічны інстытут"	220033, Мінск, вул. Петруся Броўкі, 22	239-90-73
7.	Установа адукацыі "Інстытут парламентарызму і прадпрымальніцтва"	220013, Мінск, вул. Я.Коласа, 1	284-82-28
8.	Установа адукацыі "Мінскі інстытут кіравання"	220102, Мінск, вул. Лазо, 12	243-66-12
9.	Установа адукацыі "Беларускі камерцыйны інстытут кіравання"	220033, Мінск, пр. Партызанскі, 2	261-12-32
10.	Установа адукацыі "Беларускі інстытут правазнаўства"	220004, Мінск, вул. Караля,3	211-01-58
11.	Недзяржаўны фінансава-эканамічны інстытут (Магілёў)	212014, Магілёў, вул. Вішнявецкага, 8а	8-0222 22-68-14
12.	Установа адукацыі "Еўрапейскі гуманітарны універсітэт"	220030, Мінск, пр. Ф.Скарыны, 24	232-04-97

Якія пытанні хвалююць абітурыентаў і бацькоў?

Ці праўда, што сёлета можна адначасова паступаць у некалькі ВНУ?

— Так, згодна з Правіламі прыёму ў дзяржаўныя вышэйшыя навучальныя ўстановы Рэспублікі Беларусь на 2001 год абітурыентам дазволена паступаць у дзве ВНУ: у адну можна падаць арыгінал дакумента аб сярэдняй адукацыі (атэстат, дыплом аб заканчэнні сярэдняй спецыяльнай ці прафесійна-тэхнічнай навучальнай установы), а таксама сертыфіката цэнтралізаванага тэсціравання (для тых, хто прайшоў тэсціраванне), а ў другую — натарыяльна завераныя копіі ці ксеракопіі (завяраюцца па арыгінале прыёмнай камісіяй ВНУ, у якую падаюцца).

Аднак хочацца засяродзіць увагу абітурыентаў, што залічэнне будзе весціся сярод асоб, якія падалі арыгіналы дакументаў у вызначаныя ВНУ тэрміны, што агавораны ў парадку прыёму кожнай ВНУ.

Ці абавязковы ўступны экзамен па замежнай мове ва ўсе ВНУ?

— Прадугледжваецца паступовы пераход да здачы ўступнага экзамену па замежнай мове.

У 2001 годзе ВНУ ўключаюць гэты прадмет у структуру ўступных іспытаў згодна з патрабаваннямі адукацыйнага стандарту той ці іншай спецыяльнасці. Таму для многіх ВНУ ў цэлым (напрыклад, для Беларускага дзяржаўнага эканамічнага універсітэта) ці для некаторых спецыяльнасцяў ВНУ (філалагічных і інш.) гэты прадмет не з'яўляецца асноўным.

У якіх ВНУ будуць залічвацца вынікі тэсціравання?

— Вынікі цэнтралізаванага тэсціравання, праведзенага ў нашай рэспубліцы ў красавіку-маі 2001 года па матэматыцы, фізіцы, рускай і беларускай мовах, па жаданні абітурыентаў будуць у абавязковым парадку залічвацца пры паступленні ў ВНУ на спецыяльнасці тэхнічнага, сельскагаспадарчага і ваеннага профіляў. Прыёмным камісіям дазволена пашырыць пералік гэтых спецыяльнасцяў і адлюстраваць ва ўласным Парадку прыёму.

Акрамя таго, сярэднія спецыяльныя і прафесійна-тэхнічныя навучальныя ўстановы таксама будуць залічваць вынікі тэсціравання замест уступных іспытаў, а сярэднія агульнаадукацыйныя навучальныя ўстановы — замест выпускнога экзамену.

Якія льготы ў медалістаў пры паступленні ў ВНУ?

— Ільготы вызначае ВНУ, і яны могуць быць розныя нават у адной ВНУ пры паступленні на розныя спецыяльнасці. Ільгот можа і зусім не быць, а проста давядзецца здаваць усе ўступныя экзамены, пацвердзіць свае выдатныя веды і ўдзельнічаць у конкурсе.

Парады для ўсіх абітурыентаў:

* уважліва вывучайце Парадак прыёму выбранай ВНУ;
* наведайце "Дзень адкрытых дзвярэй" у ВНУ, якая Вас цікавіць, пастарайцеся пабольш даведацца пра выбраную спецыяльнасць;
* не ігнаруйце падрыхтоўчыя курсы, якія працуюць практычна ва ўсіх ВНУ напярэдадні ўступных экзаменаў.

Удачы на ўступных іспытах!

Ларыса ПАРФЯНЦОВА,
інспектар Галоўнага ўпраўлення вышэйшай і сярэдняй спецыяльнай адукацыі Міністэрства адукацыі.

Яго карціна — ікона

Выстава адной карціны, аўтарам якой з'яўляецца выкладчык выяўленчага мастацтва гомельскай сярэдняй школы №19 Валерый Казлоўскі, адкрылася ў горадзе над Сожам. Тры гады, з захаваннем усіх канонаў і пастоў, працаваў былы выпускнік мастацка-графічнага факультэта Віцебскага педагагічнага інстытута, каб стварыць у стылі маркетры, дзе стыкоўваюцца каля тысячы розных дэталяў з бяросты, ікону Прасвятой Багародзіцы Іверскай Боскай Маці. Перад экспазіцыяй ікона была асвечана ў царкве.

НА ЗДЫМКУ: Валерый КАЗЛОЎСКІ са сваёй карцінай-іконай.

Фота Сяргея ХАЛАДЗІЛІНА, БЕЛТА.

V Усебеларускі тэлевізійны фестываль юных талентаў "Усе мы родам з дзяцінства"

Фонд сацыяльнай падтрымкі дзяцей і падлеткаў "Мы — дзецям", Нацыянальная дзяржаўная тэлерадыёкампанія Рэспублікі Беларусь, калегія Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь, Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь, Дзяржкамітэт па справах моладзі Рэспублікі Беларусь, Прэзідыум Савета Федэрацыі прафсаюзаў Беларусі прынялі пастанову аб правядзенні V Усебеларускага тэлевізійнага фестывалю юных талентаў "Усе мы родам з дзяцінства".

Згодна з палажэннем аб правядзенні тэлефестывалю ён адбудзецца ў перыяд з красавіка 2001 года па май 2002 года ў два туры.

Адкрыццё фестывалю адбудзецца ў Мінску ў верасні 2001 года.

Згодна з палажэннем заяўкамі журы фестывалю праводзіць конкурсны адбор (у абласных цэнтрах) і вызначае ўдзельнікаў першага тура.

Заяўкі падаюцца на адрасы ўпраўленняў адукацыі і культуры аблвыканкамаў і ў аргкамітэт фестывалю па адрасе: 220030, Мінск, вул. К.Маркса, 40, фонд "Мы — дзецям", тэл. 222-39-58.

Да ўдзелу ў фестывалі запрашаюцца калектывы і асобныя выканаўцы ва ўзросце да 16 год уключна ў наступных жанрах мастацкай самадзейнай творчасці:

I. Вакальны

1) эстрадны вакал;
2) народны вакал;
3) акадэмічны вакал.

Удзельнічаюць салісты, вакальныя ансамблі і групы, вакальна-інструментальныя ансамблі.

II. Харэаграфічны

1) эстрадны танец;
2) народны танец;
3) бальны спартыўны танец;
4) сучасная харэаграфія.

III. Эстрадна-цыркавы

IV. Конкурс вядучых

Журы вызначае пераможцаў у трох узроставых групах:
да 8 год уключна;
з 9 да 12 год уключна;
з 13 да 16 год уключна.

Вылучаць сваіх удзельнікаў могуць агульнаадукацыйныя школы, школы-інтэрнаты, дзіцячыя аб'яднанні, клубы, цэнтры творчасці дзяцей і моладзі, дамы і палацы культуры, прафсаюзныя камітэты, творчыя калектывы, самі выканаўцы, бацькі.

У I туры прымаюць удзел канкурсанты, якія прайшлі папярэдняе праслухоўванне і былі дапушчаны журы да далейшага ўдзелу ў фестывалі.

I тур праводзіцца наступным чынам:

Мінская вобласць — праслухоўванне ў красавіку і адборачны тур у верасні 2001 года ў Мінску;

Мінск — праслухоўванне ў маі і адборачны тур у верасні 2001 года ў Мінску;

Гродзенская вобласць — праслухоўванне ў кастрычніку і адборачны тур у лістападзе 2001 года ў Гродна;

Магілёўская вобласць — праслухоўванне ў лістападзе і адборачны тур у снежні 2001 года ў Магілёве;

Брэсцкая вобласць — праслухоўванне ў студзені і адборачны тур у лютым 2002 года ў Брэсце;

Віцебская вобласць — праслухоўванне ў лютым і адборачны тур у сакавіку 2002 года ў Віцебску;

Гомельская вобласць — праслухоўванне ў сакавіку і адборачны тур у красавіку 2002 года ў Гомелі.

У выніку правядзення I тура журы вызначае яго пераможцаў, а самым яркім, таленавітым і самабытным выканаўцам, якія дасягнулі найбольш высокага выканальніцкага ўзроўню і творчага мастацтва, прысуджаецца званне "Лаўрэат", з уручэннем адпаведнага дыплома і даецца права прымаць удзел у II, заключным, туры фестывалю — фінале.

Фінал V Усебеларускага тэлевізійнага фестывалю юных талентаў "Усе мы родам з дзяцінства" будзе праходзіць у маі 2002 года на працягу двух дзён у Мінску.

Выдаткі на накіраванне калектываў, асобных выканаўцаў на I і II туры фестывалю бяруць на сябе адпаведныя камандзіруючыя арганізацыі, бацькі (удзельнікаў), спонсары.

Усе ўдзельнікі і пераможцы I тура атрымліваюць адпаведна дыпломы за ўдзел і перамогу, а пераможцы ўзнагароджваюцца яшчэ і памятнымі падарункамі.

Лаўрэаты тэлефестывалю працягваюць барацьбу ў II туры-фінале за права стаць уладальнікамі галоўных узнагарод, якія засноўвае аргкамітэт фестывалю.

Вышэйшая ўзнагарода — "Гран-пры" (грашовая прэмія ў памеры 60 мінімальных зарплат, або адпаведны каштоўны падарунак ці бясплатная паездка за мяжу на аздараўленне). Вышэйшай узнагародай фестывалю можа быць узнагароджаны толькі адзін выканаўца або калектыў за выдатнае выканальніцкае майстэрства і найвялікшыя дасягненні ў тых ці іншых жанрах самадзейнай мастацкай творчасці, якія ўключаны ў дадзенае палажэнне. Калі ж журы не вызначае такога выканаўцу ці калектыў, "Гран-пры" не прысуджаецца.

I прэмія ў памеры 20 мінімальных зарплат, II прэмія — 15 мінімальных зарплат, III прэмія — 10 мінімальных зарплат або адпаведныя каштоўныя падарункі.

Колькасць уладальнікаў I, II, III прэмій вызначае журы фестывалю ў залежнасці ад творчага ўзроўню і выканаўчага майстэрства выканаўцаў.

Заўвага.

Калектывы, асобныя выканаўцы, якія карыстаюцца фанаграмамі, павінны мець пры сабе якасную фанаграму на мінідыску або аўдыёкасеце з адным асноўным конкурсным творам. Дадатковыя конкурсныя творы павінны мецца на мінідыску або аўдыёкасеце, якія могуць быць выкананы па просьбе журы ў выпадку ўзнікнення спрэчных пытанняў (працягласць выканання твора 3 — 3,5 хвіліны). Калі якасць фанаграмы дрэнная і не адпавядае патрабаванням тэлебачання, выканаўца можа быць не дапушчаны да ўдзелу ў фестывалі.

Абавязковая ўмова ўдзелу ў фестывалі ў вакальным жанры — жывы гук і наяўнасць фанаграмы мінус 1, калі твор выконваецца пад фанаграму.

Максімальная колькасць удзельнікаў калектыву — 30 чалавек.

Лаўрэаты папярэдняга, IV, тэлефестывалю "Усе мы родам з дзяцінства" не маюць права прымаць удзел у V фестывалі.

Інтэрв'ю з нагоды

Каб сцвердзіць, што мы — нацыя

Днямі факультэту беларускай філалогіі і культуры Беларускага дзяржаўнага педагагічнага універсітэта імя Максіма Танка споўнілася 10 гадоў. Гэта падзея і стала нагодай для размовы з дэканам факультэта кандыдатам педагагічных навук дацэнтам А.І.Лугоўскім.

— Алесь Іванавіч, з якой мэтай ствараўся факультэт беларускай філалогіі і культуры?

— Гэта было на пачатку 90-х гадоў на хвалі беларускага нацыянальнага адраджэння, калі быў прыняты Закон "Аб мовах у Беларускай ССР", які надаў нашай роднай мове статус дзяржаўнай. Вось тады і ўзнікла задума стварыць самастойны беларускі факультэт (за 70 гадоў да гэтага ніводная ВНУ не асмельвалася назваць які-небудзь факультэт беларускім), каб сцвердзіць, што мы, беларусы, — нацыя.

Да таго ж адчувалася вялікая патрэба ў выкладчыках беларускай мовы і літаратуры, бо школы і ВНУ пераходзілі на беларускую мову навучання. А справіцца аднаму філалагічнаму факультэту ў падрыхтоўцы настаўнікаў як рускай, так і беларускай мовы было немагчыма.

Ініцыятарам і непасрэдным стваральнікам факультэта беларускай філалогіі і культуры быў цяперашні рэктар БДПУ доктар гістарычных навук прафесар Леанід Ніканоравіч Ціханаў. Дзякуючы яго намаганням і яго пазіцыі сёння факультэт уяўляе сабою моцны шматвектарны цэнтр па падрыхтоўцы педагагічных кадраў.

За першыя гады існавання на факультэце беларускай філалогіі і культуры адбыліся вялікія змены. Яшчэ ў канцы 80-х гадоў на беларускім аддзяленні філфака Мінскага педагагічнага інстытута набіралі на дзённую форму навучання толькі 50 чалавек і 25 — на завочную. А ўжо ў 1992 годзе на першы курс нашага факультэта былі залічаны: на стацыянар — 170 чалавек, на завочнае аддзяленне — 112, на вячэрняе — 77 чалавек.

Ужо тады кіраўніцтва універсітэта глядзела далёка наперад: у школах яшчэ не выкладалася сусветная мастацкая культура, а на нашым факультэце з 1991 года пачалася падрыхтоўка па спецыяльнасці "Беларуская мова і літаратура, сусветная і айчынная культура". У вучэбныя планы былі ўведзены такія прадметы, якіх ніколі не было: "Этнаграфія", "Міфалогія народаў свету і міфалогія беларусаў", "Мастацкая культура свету і мастацкая культура Беларусі", "Тэорыя культуры", "Гісторыя культуры", "Сацыялогія культуры". Школа атрымала якасна новага настаўніка, які не толькі грунтоўна ведае родную мову і літаратуру, але і добра арыентуецца ў пытаннях духоўнай культуры.

— Але, Алесь Іванавіч, цяпер сітуацыя дыяметральна іншая: беларускіх школ у краіне становіцца ўсё менш, патрэба ў выкладчыках роднай мовы таксама памяншаецца... Мэты факультэта ў сувязі з гэтым, відаць, змяніліся?

— Сапраўды, шкада і сумна, што паступова згортваецца тая актыўная праца, што вялася на пачатку 90-х гадоў. Тым не менш па конкурсе я не адчуваю, што патрэба ў педагагічных кадрах, у тым ліку ў спецыялістах па беларускай мове і літаратуры, зменшылася. У нас па-ранейшаму вельмі вялікі конкурс. Так, на спецыяльнасць "Беларуская мова і літаратура і літоўская мова" конкурс складае як мінімум 3,3, а на спецыяльнасць "Беларуская мова і літаратура і англійская мова" — 7 і вышэй.

— Алесь Іванавіч, гэтак падаецца, што выпускнікі вашага факультэта павінны быць не толькі знаўцамі беларускай філалогіі і культуры, але і творцамі. Якое месца на факультэце займае творчасць?

— 35 гадоў таму, у 1966 годзе, на кафедры беларускага мовазнаўства быў створаны гурток чытальнікаў "Жывое слова" (у 1967 годзе яго сябрам стаў студэнт Лугоўскі). Паступова гурток ператварыўся ў тэатр чытальніка, цяпер ён называецца літаратурны тэатр "Жывое слова" і носіць ганаровае званне "народны". Тут ставяць класіку беларускай літаратуры, і яго ведаюць ва ўсёй краіне.

Яшчэ хачу сказаць, што ў нас працуюць сябры Саюза пісьменнікаў — людзі, якія займаюцца творчасцю, літаратурнай крытыкай. Больш за тое, пры нашым факультэце дзейнічае паэтычнае аб'яднанне "Крокі", дзе студэнты спрабуюць сябе ў літаратурнай творчасці. У нашай шматнакладной газеце "Настаўнік" перыядычна выходзіць літаратурная старонка, вершы нашых студэнтаў друкуюцца ў "ЛіМе", "Чырвонай змене" і, канешне, у "Першацвеце". Студэнтаў, што пішуць, вельмі шмат.

— Дык, можа, ёсць сэнс стварыць на факультэце літаратурнае аддзяленне?

— Пра гэта ўжо даўно вялася гаворка. Калі ў нас яшчэ працаваў прафесар Мікалай Іванавіч Мішчанчук, сябра Саюза пісьменнікаў Беларусі, ён уносіў такую прапанову. Адзінае, што профіль нашага універсітэта ўсё ж такі педагагічны, і мы рыхтуем педагогаў. Але можна было б увесці як дадатковыя спецыяльнасці, скажам, "Літаратурнае рэдагаванне" ці нават "Літаратурная творчасць".

— Але ж большасць нашых літаратараў якраз і настаўнічала...

— Першымі беларускімі літаратарамі сапраўды былі настаўнікі. Таму яны і праходзілі спачатку педагагічную школу, а потым станавіліся пісьменнікамі. Дарэчы, выпускнікамі нашай установы з'яўляюцца Аркадзь Куляшоў, Пімен Панчанка, Мікола Аўрамчык, Станіслаў Шушкевіч, Уладзімір Някляеў, Алесь Ставер, Фёдар Янкоўскі і многія іншыя вядомыя літаратары.

— За 10 гадоў працы факультэта тут ужо з'явіліся свае знакамітасці — гэта сведчанне значнага поспеху...

— Так, у нас працуюць вельмі аўтарытэтныя ў навуковым свеце людзі. Фенаменальны чалавек Міхась Станіслававіч Яўневіч. Больш за 30 гадоў па яго падручніку беларускія дзеці вывучалі родную мову. Я вучыўся па гэтым падручніку. (Агульны наклад — 7 мільёнаў паасобнікаў). Доктар філалагічных навук, прафесар Яўневіч — лаўрэат Дзяржаўнай прэміі БССР, у ліку першых быў узнагароджаны медалём Францыска Скарыны, ён адзін з аўтараў Закона аб мовах.

— У краіне ўжо даўно вядуцца спрэчкі вакол ідэі стварэння нацыянальнага універсітэта. На Ваш погляд, Алесь Іванавіч, якім ён павінен быць?

— Думаю, што нацыянальны універсітэт можа ўзнікнуць у межах Беларускага дзяржаўнага педагагічнага універсітэта, дзе ёсць факультэт беларускай філалогіі і культуры, дзе беларуская мова як дадатковая спецыяльнасць уведзена на факультэтах рускай філалогіі, педагогікі і методыкі пачатковага навучання, на прыродазнаўчым факультэце, дзе распрацавана і зацверджана "Перспектыўная праграма падтрымкі беларускай мовы" і штогод праводзяцца агульнауніверсітэцкія конкурсы на лепшую навуковую працу, выкананую на беларускай мове. Паверце, усе дысцыпліны ва універсітэце, у тым ліку матэматыка, фізіка (акрамя рускай мовы і літаратуры) выкладаюцца на беларускай мове.

— Юбілеі адзначаюць не толькі каб падсумаваць зробленае, але і каб паразважаць пра надзённае, зазірнуць наперад. Якія мэты стаяць перад факультэтам у будучым?

— Відаць, колькасна факультэт расці не будзе, бо ў гэтым няма патрэбы — сёння ў нас займаюцца каля дзвюх тысяч студэнтаў. Магчыма, будуць адкрыты нейкія дадатковыя спецыяльнасці (тое, пра што мы гаварылі).

У пачатку 90-х гадоў на Беларусі праходзіў міжнародны семінар выкладчыкаў беларускай мовы з іншых дзяржаў — з Літвы, Польшчы, Украіны, Расіі, Казахстана, Малдовы. І мы падумалі: ці ж мы горшыя? Так у нас і з'явілася спачатку польская мова, потым — літоўская. Цяпер ёсць задумка, каб вучыць нашых студэнтаў і ўкраінскай мове.

А самая вялікая ідэя — каб наш факультэт ператварыўся ў інстытут беларускай філалогіі і культуры, дзе будзе весціся і вучэбная, і навукова-даследчая работа. Калі гэта адбудзецца, тады змагу сказаць, што як дэкан я адбыўся.

— Мы віншуем Вас, Алесь Іванавіч, з першым маленькім юбілеем факультэта. І няхай плённай працай Вашага калектыву здзейсняцца нават самыя дзёрзкія планы. На карысць нашай Айчыне.

Гутарыла
Галіна СІДАРОВІЧ.

Краязнаўства

Патрабуецца дзяржаўная падтрымка

Адной з галоўных задач агульнаадукацыйнай школы з'яўляецца выхаванне ў навучэнскай моладзі духоўнасці і патрыятызму. Рэалізацыя гэтай задачы залежыць у значнай ступені ад удасканалення зместу і методыкі арганізацыі вучэбнай і выхаваўчай дзейнасці, выкарыстання сучасных педагагічных тэхналогій, пашырэння пазнавальных магчымасцей педагагічных работнікаў. Менавіта вырашэнню гэтых задач былі прысвечаны краязнаўчыя чытанні педагагічных работнікаў рэспублікі, якія адбыліся ў красавіку бягучага года ў Мінску. Арганізатарамі чытанняў выступілі Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь, Беларускае педагагічнае таварыства і Рэспубліканскае добраахвотнае таварыства аховы помнікаў гісторыі і культуры.

Распачаў краязнаўчыя чытанні намеснік міністра адукацыі А.Г.Слука, які вызначыў ролю і месца педагагічнага краязнаўства ў арганізацыі выхаваўчай работы з навучэнцамі, сучасны стан краязнаўства і перспектывы яго развіцця, асвятліў праблемы патрыятычнага выхавання моладзі. На новых формах навучання і змесце краязнаўчай дзейнасці ў святле рэфармавання школы засяродзілі сваю ўвагу вядомыя навукоўцы рэспублікі прафесар Г.В.Штыхаў, дацэнты Н.К.Катовіч, Л.Я.Кулажанка і іншыя.

Тэму духоўнага і патрыятычнага выхавання навучэнскай моладзі праз дзейнасць школьных музеяў прадоўжыў В.П.Сербікаў, кіраўнік краязнаўчага музея Насовіцкай сярэдняй школы Добрушскага раёна Гомельскай вобласці. Дзейнасць школьнага музея, яго экспазіцыя, як паведаміў выступоўца, дапамагае педагагічнаму калектыву школы вырашаць шматлікія пытанні выхавання ў моладзі маральных ідэалаў, любові да роднага краю, узбагачэння гістарычнай памяці.

Шматлікія выступоўцы засяродзілі ўвагу на дзейнасці краязнаўчых гурткоў і клубаў, творчых аб'яднанняў, якіх налічваецца каля трох тысяч і дзе пастаянна займаецца 35 тысяч чалавек. Менавіта краязнаўства, як падкрэсліў настаўнік сярэдняй школы № 1 г.Крупкі А.П.Аляхновіч, стварае новыя перспектывы комплекснага вывучэння культуры народа, гісторыі мінуўшчыны Беларусі, выхавання ў моладзі духоўнасці і патрыятызму.

Напрыканцы чытанняў адбылася дыскусія па існуючых праблемах школьнага краязнаўства, шляхах іх вырашэння, выказаны пажаданні ў адрас кіруючых устаноў адукацыі.

**Уладзімір СЕРГІЕНЯ,
загадчык аддзела краязнаўства Рэспубліканскага цэнтра турызму і краязнаўства навучэнскай моладзі Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь.**

Павевы часу

Жаніх з Маямі

дагэтуль прываблівае многіх беларускіх дзяўчат

Гавораць, напрыканцы васьмідзесятых у швейцарскіх мужчын была такая мода — ехаць на пошукі нарачоных у паўднёвае паўшар'е. Многія дабраліся нават да вострава Маўрыкій. Сацыёлагі зафіксавалі тады незвычайны ўсплёск экзатычных шлюбаў. Але тут, да вялікага расчаравання цёмнаскурых нявест, у Еўропу прыйшла "перабудова", і ўсе ўбачылі, што зусім побач жывуць прыгожыя дзяўчаты з асаблівым славянскім шармам...

Адзін час нашы дзяўчаты карысталіся неверагодным поспехам у аўстралійскіх бізнесменаў і фермераў. Але "рынак" неўзабаве насыціўся. Да таго ж славянкі аказаліся больш прадпрымальнымі, чым меркавалі аўстралійскія мужчыны. Пасля атрымання пасведчання на права жыхарства некаторыя з іх кідалі мужоў, афармлялі развод і заставаліся на Зялёным кантыненце вольнымі і шчаслівымі.

У іншых краінах цікавасць да нашых выданніц па-ранейшаму высокая. Асабліва "млеюць" ад беларускіх дзяўчат у ЗША, Германіі, Ізраілі, Польшчы, Сірыі і Ліване. Грамадзяне гэтых дзяржаў часцей за іншых заключаюць з імі шлюб. У мінулым годзе, праўда, моцна пацяснію лідэраў Афганістан. Усяго ж Мінскім гарадскім домам шлюбу (адзіны ў сталіцы, які афармляе шлюбы з прадстаўнікамі далёкага замежжа) былі зарэгістраваны 364 міжнародныя (прадстаўлена 65 краін) саюзы. Як заўважыла загадчыца дома шлюбу Надзея Рэуцкая, лічба гэтая з году ў год расце. Для параўнання: у 1992 годзе гэтай паважанай установай былі выдадзены 172 такія шлюбныя пасведчанні (прадстаўлены 44 краіны), у 1995 — 234 (45 краін), у 1998 — 302 (53 краіны)... Акрамя гэтага, шлюбы з прадстаўнікамі блізкага замежжа заключаюцца ў раённых загсах сталіцы.

Рэйтынг папулярнасці замежных жаніхоў летась размеркаваўся наступным чынам. На першым месцы, як мы ўжо сказалі, прадстаўнікі Афганістана: з імі ў Мінску заключана 50 шлюбаў. За імі ідуць грамадзяне Германіі — 27, ЗША — 22, Ізраіля — 18...

У сталіцы было выдадзена 17 пасведчанняў аб шлюбах з прадстаўнікамі Лівана, 15 — Італіі, 14 — Ірана, 8 — Кіпра (цікавасць да жаніхоў з гэтай краіны ў Беларусі ўжо традыцыйная), 6 — Кітая, 5 — Іарданіі, 4 — Гвінеі-Бісау, 4 — Алжыра, 3 — Йемена, 3 — Індыі... Меншай папулярнасцю карыстаюцца Эфіопія, Перу, Туніс (па два шлюбы), Егіпет, Ірак, Ангола, Нігерыя, Непал, Марока, Куба і Японія (па аднаму).

Як прадстаўніка моцнага полу мяне крыху засмуціла, што беларускія мужчыны асаблівым попытам за мяжой не карыстаюцца. Жэняцца нашы землякі, як правіла, на суайчынніцах, якія выехалі на пастаяннае месца жыхарства ў ЗША, Канаду, Ізраіль. Праўда, не так даўно адзін з нашых знайшоў спадарожніцу жыцця ў Францыі.

Што вабіць замежнікаў у нявестах з сінявокай? Пры ўсёй загадкавасці славянскай душы — іх сціпласць у адзенні, у ежы і побытавых умовах. Акрамя таго, мець разумную жонку за мяжой прэстыжна, а большая частка беларускіх выданніц мае вышэйшую адукацыю. Дарэчы, высокі ўзровень адукаванасці ўдачна спалучаецца з даволі высокай ступенню лагоднасці. Гэта вельмі шануюць амерыканцы, якія насыціліся эмансіпацыяй сваіх суайчынніц. З нашымі жанчынамі можна адчуваць сябе мужчынам, галавой сям'і і проста жаданым чалавекам.

Трапятліва ставяцца да нашых дзяўчат і ў Італіі. Яны не менш тэмпераментныя, чым жыхаркі поўдня, але ў адрозненне ад іх выплёскваюць свой тэмперамент не дзе папала, а там, дзе патрэбна.

Але самая галоўная перавага беларусак — яны прыгожыя. Работнікам Мінскага гарадскога дома шлюбу гэта даводзіцца чуць даволі часта. А амерыканскі пажылы жаніх, які пабываў тут, падмацаваў свае словы канкрэтнымі жэстамі, энергічна малюючы рукамі ў паветры стройную жаночую фігуру.

Даволі часта шлюб з замежнікам — гэта магчымасць удачна выехаць за мяжу. Каб паскорыць працэс рэгістрацыі, выкарыстоўваюцца даведкі аб цяжарнасці, іншыя аб'ектыўныя прычыны. Нярэдка на ўрачыстую цырымонію жаніх з нявестай прыходзяць з дзіцем.

Сутыкаліся тут і з фіктыўнымі шлюбамі. Грамадзянін Сірыі ўхітрыўся неяк двойчы заключыць шлюб у Беларусі: спачатку з нашай зямлячкай (для атрымання пасведчання на права жыхарства), а потым — з грамадзянкай Расіі.

Дарэчы, Сірыя — краіна, дзе заключаны за яе межамі шлюб могуць прызнаць несапраўдным. Нявест папярэджваюць аб гэтым, яны распісваюцца ў тым, што азнаёмлены з заканадаўствам Сірыі і... уваходзяць ва ўрачыстую залу (у мінулым годзе было заключана дзесяць беларуска-сірыйскіх саюзаў). Не палохае дзяўчат і магчымасць трапіць у гарэм жаніха. Адна з іх, калі прыйшла за кансультацыяй у Мінскі гарадскі дом шлюбу, станоўча паставілася да факта наяўнасці ў выбранніка жонкі. Праўда, у такім выпадку шлюб у Беларусі зарэгістраваны быць не можа.

Здараецца, узаеміны жаніха і нявесты абмяжоўваюцца толькі жэстамі ды двума-трыма словамі. Знаёмяцца выбраннікі і выбранніцы, як правіла, па шлюбных аб'явах, падчас работы ці адпачынку за мяжой... Шлюб афармляюць звычайна ў Беларусі — працяй. Але не для ўсіх. Грамадзяне Іспаніі і Францыі пры зборы неабходных для гэтага дакументаў павінны прайсці так званае апавяшчэнне. На радзіме, дапусцім, Жана публікуецца інфармацыя аб яго вяселлі, якое мае адбыцца з прыгажуняй Алесяй. Аб'ява вывешваецца на мэрыі, публікуецца ў газетах. Калі высвятляецца, што Жан сапраўды мужчына свабодны, ён атрымлівае адпаведную даведку. (Дарэчы, такое апавяшчэнне практыкавалася даўней і на Русі.)

Аднак не ўсе замежнікі выказваюць жаданне прайсці гэтую нудную працэдуру і афармляюць шлюб з беларускімі прыгажунямі ў сябе на радзіме. Так зрабіла і мая знаёмая Таццяна, якая пазнаёмілася са сваім жаніхом праз Інтэрнэт. Сёння ў Таццяны і Хасэ падрастае чароўная дачушка Ева.

Вельмі модны сёння "еўрапейскі стандарт", калі ёй дваццаць, а яму пяцьдзесят. Работнікам Мінскага гарадскога дома шлюбу даводзілася сустракацца і з розніцай ва ўзросце да сарака гадоў. Гавораць, у такіх шлюбах больш разліку.

Але часцей здараецца так: людзі сустракаюцца, людзі ўлюбляюцца... жэняцца.

Аляксандр ГРАЧОЎ.

Кантакты

Усё пачынаецца з узаемін

Цэлы тыдзень дзеці з санаторнай школы-інтэрната № 2 Мінска жылі гісторыямі і марамі пра краіну, дзе нарадзіліся іх любімыя мульцяшкі — пакемоны. Яны прысвячалі ёй свае малюнкі, выраблялі з паперы арыгамі, спаборнічалі ў гульнях "Поле цудаў" і "О, шчаслівчык!" — і ўсё гэта назвалі днямі японскай культуры. А напрыканцы святаў да іх завітала сапраўдная японка (ураджэнка краіны Узыходзячага Сонца і жыхарка Беларусі) — Масака Тацумі. Масака прывезла выхаванцам школы-інтэрната падарункі ад японскага фонду "Чыро". Але прыйшла яна да дзяцей не як афіцыйны прадстаўнік замежнага фонду, а як добрая старая знаёмая. Тры гады таму яна прынесла ў школу дзецям у падарунак вядомую ў Японіі дзіцячую кніжку "Нон-Цян на воблакі", тады яшчэ ніхто не меркаваў, што можа завязацца сяброўства. Масака Тацумі спадабалася школа, а дзецям — новая госця. З першага знаёмства ўзнікла прыхільнасць, потым з'явіліся агульныя планы, сумесныя справы. Цяпер іх звязвае не столькі цікавасць да гісторыі і культуры Японіі, колькі простая чалавечая сімпатыя. Не грашыма і падарункамі вымяраецца яна, а ўважлівым стаўленнем адзін да аднаго.

Школа цёпла сустракае любога наведвальніка. Галоўнае, каб ён прыходзіў з добрымі намерамі. Увогуле навучальная ўстанова санаторнага тыпу — на асаблівым рахунку ў грамадскасці, яна — у цэнтры ўвагі. Таму кіраўніцтва Першамайскага раёна сталіцы аказвае санаторнай школе-інтэрнату № 2 вялікую дапамогу, але гэтак жа і патрабуе. Тут навучаюцца хворыя дзеці, якія маюць схільнасці да туберкулёзу. Не трэба напамінаць, якая гэта цяпер актуальная праблема. Большасць хворых дзяцей выхоўваецца не ў зусім добрых сем'ях, дзе звычайна не хапае ні грошай, ні бацькоўскай любові.

У санаторную школу-інтэрнат дзеці накіроўваюцца на адзін вучэбны год. Тут яны атрымліваюць кваліфікаваную дапамогу розных спецыялістаў — урачоў, псіхолагаў-настаўнікаў, выхавальнікаў. Адзін навучальны год (10 месяцаў) — невялікі тэрмін, але за гэты час дзеці мацнеюць не толькі фізічна, а і духоўна.

Як кажа дырэктар установы Тамара Міхайлаўна Бунтоўская — "У нас ёсць усе ўмовы, каб падысці да кожнага вучня індывідуальна. Напаўняльнасць класаў па 15-20 вучняў, дзеці размеркаваны па трох рэжымах — ашчаджальны, трэніруючы, танізуючы, з класам акрамя настаўніка працуюць два выхавальнікі. Усю сваю работу мы будуем на аснове дыягностыкі. Таму ў нас усе дзеці амаль выдатнікі".

Але вядома, што галоўная задача санаторнай школы — лячэнне і прафілактыка захворвання. Для аздараўлення створана цэласная сістэма. У добра аснашчаным медыцынскім аддзяленні працуюць такія спецыялісты, як тэрапеўт, дзіцячы педыятр, фізіятэрапеўт. Тут жа можна падлячыць зубкі і пазагараць у салярыі.

Пра здароўе дзіцяці ў школе клапоціцца кожны яе супрацоўнік — ад повара да дырэктара. Дэвіз фізкультурнікаў — праз спорт да здароўя. Спартыўныя заняткі вучні любяць. Тым больш, што ёсць магчымасць выбару. Настольны тэніс — гульня для ўсіх у любую вольную хвіліну. Зімою, як толькі надыходзяць маразы, на пляцоўцы побач са школай заліваецца каток, дзе да пацяплення можна катацца на каньках. Навучаюць дзяцей і плаванню, спецыяльна аўтобусам возяць у басейн. Побач са школай нядаўна скончылася будаўніцтва дзіцячага гарадка. Для маленькіх — хаткі з дрэва, грыбочкі, для старэйшых — тэнісныя сталы. А ў задумах дырэктара яшчэ — корты, каб гуляць у вялікі тэніс. Тэнісныя ракеткі і мячыкі школе падарылі ўжо.

У санаторнай школе-інтэрнаце № 2 можна павучыцца таму, як трэба клапаціцца пра дзіця, пра хворае дзіця. Маленькі хворы чалавечак — гэта тонкая, самотная душа. Ёй патрэбны і клопат, і ўвага, і любоў. Усё гэта яму дае школа. А яшчэ ён атрымлівае тут найбагацейшы вопыт — як трэба жыць і будаваць свае адносіны з людзьмі. Свет наш вялікі, і ў ім (дзякуй Богу!) усё ж больш добрых людзей. Праяві да іх увагу — і яны адкажуць табе тым жа.

Хутка выхаванцы санаторнай школы-інтэрната пакінуць яе, але яны не застануцца больш сам-насам са сваёй хваробай і праблемамі. Цяпер яны ведаюць, што і побач з імі, і ў далёкай краіне Японіі ёсць людзі, якія цябе разумеюць і якія табе дапамагаюць. Трэба толькі іх паклікаць.

Святлана КІРСАНАВА.

Выконваючы абавязкі галоўнага рэдактара Пётр ЮДО

ЗАСНАВАЛЬНІК — МІНІСТЭРСТВА АДУКАЦЫІ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ
Рэгістрацыйны нумар 370.
ДЗЯРЖАЎНАЕ ПРАДПРЫЕМСТВА "ДОМ ПРЭСЫ". 22 00 13, МІНСК, вул. Б.ХМЯЛЬНІЦКАГА, 10-а

НАШ АДРАС:
220034, МІНСК, ВУЛІЦА ЗАХАРАВА, 42.

Тэлефоны: прыёмнай рэдакцыі — 36-91-42; намеснікаў галоўнага рэдактара — 36-40-63; бухгалтэрыі — 36-53-22; рэкламы — 36-40-63; аддзелаў: школ, адукацыйных інавацый - 36-43-62, праблем выхавання, навукі - 36-43-71, 36-90-63; інфармацыі - 36-41-55; ВНУ і тэхнікумаў - 36-44-25; прафтэхадукацыі, пісьмаў і сацыяльных праблем - 36-44-25; культуры - 36-41-55.

Аўтары допісаў у рэдакцыю паведамляюць сваё прозвішча, поўнасцю імя і імя па бацьку, пашпартныя звесткі (нумар пашпарта, дату выдачы, кім выдадзены пашпарт), асноўнае месца работы, зваротны адрас, нясуць адказнасць за дакладнасць фактаў і іншай інфармацыі.

Пісьмы, рукапісы, фотаздымкі і малюнкі не рэцэнзуюцца і не вяртаюцца.

Аб'явы могуць друкавацца не толькі на дзяржаўнай, але і на замежных мовах.

Меркаванне аўтараў публікацый не абавязкова адлюстроўвае пункт гледжання рэдакцыі.

Адказны дзяжурны Ала КЛЮЙКО.

Рэспубліканскае унітарнае прадпрыемства друкарня выдавецтва "Беларускі Дом друку", 220041, Мінск, праспект Ф.Скарыны, 79.
Аб'ём — два друкаваныя аркушы. Спосаб друку — афсетны. Фармат А2. Індэкс 63867.
М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 Замова №2645
П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
Падпісана да друку 14.5.2001 г. у 18.10
Наклад 30.000 паасобнікаў.